

Eindwerk:

Op welke manier kunnen speelpleinen ondersteuning bieden om het welbevinden van co-animatoren op het speelplein te verbeteren?

---

bachelor Sociaal Werk
afstudeerrichting: sociaal cultureel werk
academiejaar 2019-2020
semester 6

Voornaam Naam student: **Zoë Van Schelstraete**

Inhoudsopgave

Eindwerk:	1
<i>Op welke manier kunnen speelpleinen ondersteuning bieden om het welbevinden van co-animatoren op het speelplein te verbeteren?</i>	1
Inhoudsopgave	2
Inleiding	4
Probleemstelling	5
Literatuurstudie	7
1 Situering van speelpleinwerk	7
1.1 <i>Speelpleinwerk en het jeugdwerk</i>	7
1.2 <i>Verschillen tussen speelpleinen</i>	8
1.3 <i>Werking van het speelplein</i>	8
1.4 <i>Speelplein binnen dit onderzoek</i>	9
2 Rollen op het speelplein	11
2.1 <i>Speelpleinverantwoordelijken</i>	11
2.2 <i>Stuurgroep en werkgroep</i>	12
2.3 <i>Hoofdanimator</i>	13
2.4 <i>Animator</i>	13
2.5 <i>Co-animator</i>	15
2.5.1 <i>Wat is een co-animator?</i>	15
2.5.2 <i>Waarom co-animator</i>	15
2.5.3 <i>Traject co-animator</i>	16
3 Welbevinden	18
3.1 <i>Wat is welbevinden?</i>	18
3.2 <i>Hoe welbevinden bekomen?</i>	18
4 Ondersteuning van animatoren op een speelplein	20
4.1 <i>Het begrip 'ondersteuning'</i>	20
4.2 <i>Ondersteuning in een speelpleincontext?</i>	20
4.3 <i>Ondersteuning van co-animatoren</i>	21
4.3.1 <i>Vooronderstellingen</i>	21
4.3.2 <i>Stappen in ondersteuning van co-animatoren</i>	22
4.3.3 <i>Ondersteuning bij welbevinden van co-animatoren</i>	23
5 Betrokkenheid op het speelplein	24
5.1 <i>Wat is betrokkenheid?</i>	24

5.2	<i>Binding aan een organisatie</i>	24
5.2.1	Fase 1: de nominatiefase	25
5.2.2	Fase 2: de nieuwe vrijwilliger	26
5.2.3	Fase 3: emotioneel betrokken vrijwilliger	27
5.2.4	Fase 4: gevestigde vrijwilliger	28
5.2.5	Fase 5: het pensioen	29
	Methodologie	30
	Resultaten	32
6	Algemeen beeld van de respondenten	33
6.1	<i>Enquête animatoren</i>	33
6.1.1	Over animatoren	33
6.1.2	Over speelpleinwerking	34
6.2	<i>Enquête speelpleinverantwoordelijken</i>	37
6.2.1	Gemiddeld aantal jaren actief	37
6.2.2	Vergoeding	38
6.3	<i>Interviews co-animatoren</i>	39
7	Vorbereiding op werken met co-animatoren	40
7.1	<i>Aanmelding van co-animatoren</i>	40
7.2	<i>Verwachtingen</i>	41
7.2.1	Verwachtingen van de co-animatoren	41
7.2.2	Verwachtingen van de animatoren	41
8	Samenwerken met co-animatoren	43
8.1	<i>Takenpakket van de co-animator</i>	43
8.2	<i>Hoe worden co-animatoren ondersteund?</i>	44
8.2.1	Op voorhand	44
8.2.2	Tijdens de werking	45
8.3	<i>Ondersteuning van animatoren</i>	48
8.3.1	Invloed op de taaklast van animatoren	50
8.4	<i>Hoe worden co-animatoren betrokken in de groep?</i>	50
	Conclusies	52
	Aanbevelingen	54
	Bibliografie	56
	Bijlagen	59

Inleiding

“Diversity is being invited to the party; inclusion is being asked to dance.” Verna Myers

Diversiteit en inclusie zijn de laatste tijd zeer actuele thema's. Ook binnen het jeugdwerk komen deze thema's meer dan ooit aan bod. Jeugdwerk wilt kansen bieden aan iedereen. Daarom is de VDS begonnen met co-animatorcursussen.

Ik ben zelf reeds enkele jaren actief binnen het jeugdwerk. Hierbij vind ik het zelf ook heel belangrijk dat iedereen de kans krijgt om deel te nemen aan activiteiten en zichzelf te ontplooiën. Niet iedereen wordt in het hokje van mensen met een verstandelijke beperking gedrukt, maar heeft iedereen zijn eigen beperkingen en limieten. Waaorm zouden mensen met het label van een verstandelijke beperking dan niet de kans krijgen om zulke ervaringen op te doen en zaken bij te leren?

Er zal binnen dit eindwerk verwezen worden naar de ervaringen die ik tijdens mijn stage heb opgedaan. De stage waar het in dit geval over gaat is een stage bij de Vlaamse dienst speelpleinwerk vzw. Mijn takenpakket bestond er vooral uit om intakegesprekken te voeren en co-animatoren te begeleiden op cursus. Daarnaast heb ik mee ondersteund in een procesbegeleiding waarbij een speelpleinwerking zich meer wou inzetten op het werken met kinderen met een beperking. Deze ervaringen zijn dus zeer relevant geweest in het schrijven van deze bachelorproef.

Binnen dit eindwerk wordt er opzoek gegaan naar de manier waarop het welbevinden van co-animatoren op het speelplein verbeterd kan worden. Het eindwerk bestaat uit een theoretisch en een praktisch gedeelte. In het theoriegedeelte zal eerst worden uitgelegd wat een speelplein juist is en wie daar welke rol in opneemt. Verder zal worden uitgelegd wat we verstaan onder welbevinden en ondersteuning. Ten slotte wordt er gekeken naar de manier waarop vrijwilligers zich binden aan het speelplein en in welke mate dit verschilt tussen animatoren en co-animatoren.

In het tweede luik zal de theorie afgetoetst worden aan de praktijk. Dit zal op verschillende manieren gebeuren. Zo zijn er gedurende de stageperiode interviews afgenomen met de co-animatoren en hun ouders. Hieruit trachten we te achterhalen hoe zij hun tijd op het speelplein hebben ervaren en welke ondersteuning zij hierbij hebben gekregen. Verder zijn er twee enquêtes opgemaakt. Eén voor de speelpleinverantwoordelijken en één voor de (hoofd)animatoren van speelpleinen die reeds met co-animatoren hebben gewerkt. Met deze enquêtes tracht ik een beeld te vormen hoe zij het werken met een co-animator ervaren en welke verdere ondersteuningsnaden zij nog hebben.

Probleemstelling

“Speelpleinwerk is een unieke jeugdwerkvorm en gedragen door de kracht van jongeren. Spelen om te spelen staat voorop! We streven ernaar dat iedereen kan deelnemen” (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2019). Deze quote kom je al snel tegen tijdens het scrollen op de site van de Vlaamse dienst speelpleinwerk, afgekort VDS. Deze organisatie organiseert zelf geen speelpleinwerking, maar biedt ondersteuning aan speelpleinen in Vlaanderen en Brussel (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2019).

De quote vat de visie van de VDS kort samen. Ze hebben als doel voor elk kind, op elk speelplein, meer en betere speelkansen te bieden (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2019). Dit door de jongeren die de speelpleinen dragen te ondersteunen aan de hand van animatorcursussen, hoofdanimatorcursussen, vormingen, etc.

Verder streeft de VDS ernaar dat iedereen kan deelnemen (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2019). Hieronder verstaat men zowel maatschappelijk kwetsbare jongeren, anderstalige kinderen en jongeren, jongeren met een beperking, etc (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2019). Zo'n 6,7% van de kinderen op de speelpleinen zijn kinderen met een mentale of fysieke beperking. Zij spelen mee met kinderen zonder mentale of fysieke beperking, groeien samen op en stromen samen door naar andere leeftijdscategorieën. Speelpleinen die zich inzetten voor mensen met een mentale of fysieke beperking worden inclusieve speelpleinen genoemd.

Inclusie is een begrip dat slaat op het meedoen en erbij laten horen van mensen met een beperking (Redeker, 2018). Hierbij tracht men te streven naar een samenleving waarbij iedereen even goed kan participeren en waarbij alle drempels zijn weggewerkt. De structuren in een inclusieve maatschappij zijn op zo'n manier aangepast waardoor iedereen op een gelijkwaardige manier kan deelnemen. Binnen deze samenleving kunnen zowel mensen met als zonder een handicap door elkaar leven (Ruts, 2018).

Het maatschappelijk vraagstuk rond inclusie is doorheen de tijd drastisch veranderd. Waar men vroeger mensen met een mentale beperking vooral onderbracht in gespecialiseerde voorzieningen, vindt men nu dat het belangrijk is deze mensen mee te laten participeren in de samenleving (Moonen, 2015). De VDS zag dat jongeren met een mentale beperking die de toegestane leeftijd om animator te worden hadden bereikt, geen kansen kregen om door te groeien tot animator. Hier wilde de VDS iets aan veranderen (Vandael, 2016).

Vanaf de leeftijd van 15 jaar, mogen jongeren als animator op een speelplein staan (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2015). Jongeren met een mentale beperking die als kind reeds actief waren op het speelplein, zien hun leeftijdsgenoten doorstromen als animator. Sommige jongeren met een mentale beperking hebben evenwel interesse om animator te worden. Ook hier ziet de VDS kansen om te werken aan inclusie. Daarom is de VDS in 2016 gestart met een project rond co-animatoren (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2016). Co-animatoren zijn animatoren met een mentale beperking die wel een animatorcursus gevolgd hebben of aan het volgen zijn.

De cursussen voor co-animatoren zijn zodanig ontwikkeld dat de focus ligt op de talenten van de jongeren met een beperking waarbij men tracht te zoeken naar een takenpakket dat aanleunt bij hun individuele interesses (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2016). Om deze cursus zo inclusief mogelijk te maken wordt er geen aparte cursus voor jongeren

met een mentale beperking georganiseerd, maar volgen ze dezelfde cursus als jongeren zonder beperking. De toekomstige co-animatoren krijgen echter wel extra begeleiding. Dit zowel voor de cursus onder de vorm van intakegesprekken, als extra begeleiding tijdens de cursus (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2016).

Om de inclusie van co-animatoren op het speelplein tot een succesverhaal te maken, is het welbevinden één van de aspecten die daartoe bijdragen. Enkele kenmerken van welbevinden zijn : genieten, zelfvertrouwen, zelfwaardergevoel, zichzelf zijn en ten volle kunnen genieten (Het open poortje, sd).

Aan de universiteit Gent zijn reeds enkele onderzoeken verricht naar ondersteuning van mensen met een mentale beperking in het jeugdwerk. Het gaat hier vooral om onderzoeken naar kinderen met een beperking (Keymolen, 2009). Er zijn reeds enkele onderzoeken verricht naar animatoren met een beperking, maar deze zijn beperkt. Een van deze onderzoeken is een exploratief onderzoek naar ervaringen van mede-animatoren van animatoren met een beperking (Carlier, 2011). In dit onderzoek werd vooral de focus gelegd op het ondersteunen van animatoren zonder beperking die samenwerken met animatoren met een beperking (Carlier, 2011). Naar ondersteuningsnoden en welbevinden van animatoren met een beperking is echter amper onderzoek verricht.

Het project rond co-animatoren krijgt dit jaar zijn vijfde editie. De animatoren die deze cursus reeds gevolgd hebben zijn ondertussen enkele jaren actief op het speelplein of zijn hier inmiddels al mee gestopt. Voor de VDS is het belangrijk dat ook deze co-animatoren zich thuis voelen op het speelplein. Hieronder verstaan zij dat de co-animatoren zich gewaardeerd voelen en worden gezien als volwaardig onderdeel van het speelplein. Verder vindt de VDS het ook belangrijk dat de andere animatoren de aanwezigheid van de co-animator als meerwaarde ervaren en dat de co-animatoren zelf het speelplein zien als plaats waar ze hun talenten kunnen benutten (Verbanck, persoonlijke e-mail). Dit zijn allemaal kenmerken van 'welbevinden' (Het open poortje, sd). Er wordt echter opgemerkt dat het werken met co-animatoren soms kan leiden tot een succesverhaal, maar dat andere co-animatoren al snel afhaken. Vanuit de VDS komt dan ook de vraag om te onderzoeken op welke manier zij deze en toekomstige co-animatoren hier op een betere manier in zouden kunnen ondersteunen.

Van daaruit komen volgende praktijkvraag en bijvragen:

Op welke manier kunnen speelpleinen ondersteuning bieden om het welbevinden van co-animatoren op het speelplein te verbeteren?

- Hoe ervaren co-animatoren het werken op een speelplein?
- Welke (extra) ondersteuningsnood hebben co-animatoren op een speelplein?
- Welke rol kan VDS spelen in dit proces?

Het eindwerk bestaat uit een theoretisch en een praktisch gedeelte. Het theoretische luik zal de basis vormen voor het praktijkonderzoek. Met de informatie uit het praktijkonderzoek tracht ik hoofdzakelijk aanbevelingen te doen voor de VDS. Verder zullen speelpleinen die reeds werken met co-animatoren of die co-animatoren de kans willen geven mee deel uit te maken van hun speelplein hier tips kunnen vinden over de manier waarop zij hun co-animatoren kunnen ondersteunen.

Literatuurstudie

1 Situering van speelpleinwerk

1.1 Speelpleinwerk en het jeugdwerk

Jeugdwerk wordt gedefinieerd als sociaal-cultureel werk op basis van niet-commerciële doelen voor of door de jeugd van drie tot en met dertig jaar, in de vrije tijd, onder educatieve begeleiding en ter bevordering van de algemene en integrale ontwikkeling van de jeugd die daaraan deelneemt op vrijwillige basis (De Ambrassade, sd). De Vlaamse dienst speelpleinwerk voegt aan deze definitie nog toe dat deze georganiseerd wordt door particuliere jeugdverenigingen of door gemeentelijke of provinciale besturen (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2018).

Speelpleinwerk is naast jeugdverenigingen, jeugdhuizen etc. een belangrijke speler in het jeugdwerk (Fort, 2009). De VDS hanteert vijf kenmerken in het beschrijven van speelpleinwerk, namelijk (Bailleul, 2016) :

- Spelen als hoofddoel,
- dat jongeren het spelaanbod uitvoeren en worden betrokken bij de werking,
- deelnemers kiezen zelf hoe vaak ze deelnemen,
- is actief in de vakanties en zonder overnachting,
- kinderen als doelgroep.

Belangrijk bij deze kenmerken is dat het aanbod van speelpleinen wordt uitgevoerd door jongeren en dat deze betrokken worden bij de werking. Zij werken activiteiten uit voor de kinderen en hebben inspraak in de manier waarop het speelplein georganiseerd wordt. Door de jongeren inspraak te geven in de werking zullen ze zich sneller thuis voelen. Verder zal dit ook meer draagvlak creëren voor de beslissingen waardoor dit de kwaliteit van de werking ten goede komt (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2017).

Naast deze kenmerken vervult het speelplein ook tal van andere functies. Een van deze is de opvangfunctie, hoewel het speelplein niet gezien kan worden als kinderopvang (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, sd). Opvang is geen hoofddoel is van speelpleinen, al wordt dit door ouders vaak wel zo aanzien (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, sd). Een van de oorzaken hiervan is de lage kostprijs en de laagdrempeligheid die het speelplein nastreeft (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, sd). Toch zien we dat de meerderheid van de speelpleinen wel opvang voorziet voor en na de speelpleinuren. In 2014 bood slechts 22,4% van de speelpleinen geen voor- of naopvang aan (Vlaamse overheid; Kind en Samenleving, 2014).

Verder hebben speelpleinen onbewust ook een educatieve functie. Het spelende kind staat centraal op speelpleinen. Ze gaan dus niet inzetten op educatieve doelen, maar spelen heeft echter wel een grote invloed op het leerproces bij kinderen (Peeters, Snoeijen, & Jacobs, 2012). Naast imitatie is spelen voor kinderen de belangrijkste vorm van leren. Al spelend leren kinderen denken, omgaan met mensen, wat wel en niet mag, etc. (Kind en gezin, sd).

Speelpleinwerking past echter niet in het rijtje van de klassieke jeugdverenigingen (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, sd). Bij een de klassieke jeugdverenigingen heb je vaak heel het jaar door werking, met steeds dezelfde groep kinderen. Het hoofddoel is daar

vaak ook het groepsgevoel en het engagement dat daarbij hoort (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, sd). Speelpleinenwerkingen gaan enkel door tijdens de vakantieperiodes en hebben een meer vrijblijvend karakter.

Speelpleinenwerkingen zijn dus jeugdwerkinitiatieven die voornamelijk getrokken wordt door jongeren, met kinderen als doelgroep. De concrete invulling hiervan gebeurt op verschillende manieren, maar het spelende kind staat steeds voorop.

1.2 Verschillen tussen speelpleinen

Vlaanderen en Brussel tellen samen 563 speelpleinen (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, sd). De kenmerken die in de definitie van het speelplein worden beschreven zijn belangrijke waarden op elk speelplein. Toch worden deze vaak op een verschillende manier ingevuld (Tack, 2009).

Eén van deze verschillen is de manier waarop men de manier van spelen invult. Een speelplein heeft een open of gesloten spelaanbod. Een gesloten spelaanbod houdt in dat de animatoren een spel voorzien waaraan de kinderen moeten deelnemen, terwijl er bij een open aanbod een divers aanbod wordt voorzien waarbij de kinderen zelf kunnen kiezen waar ze aan deelnemen. De meeste speelpleinen werken met een combinatie van beide (Vlaamse overheid; Kind en Samenleving, 2014).

Een ander verschil is de manier waarop animatoren en hoofdanimatoren worden vergoed. Vaak zijn de animatoren en hoofdanimatoren vrijwilligers. Deze vrijwilligers worden meestal vergoed met een vrijwilligersvergoeding. Toch zijn er ook speelpleinen die werken met jobstudenten of een combinatie van beide. Daar kan het dan bijvoorbeeld zijn dat hoofdanimatoren worden vergoed als jobstudenten en animatoren als vrijwilligers (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, sd).

De deelnemers kiezen zelf hoe vaak men deelneemt. Op sommige speelpleinen wordt verwacht dat de kinderen op voorhand worden ingeschreven. Bij andere werkingen mogen de ouders de kinderen de dag zelf aanmelden (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, sd).

Ook de openingsuren van de speelpleinen verschillen. Zo zijn er speelpleinen die een hele dag werking geven, terwijl er andere maar halve dagen toegankelijk zijn voor kinderen. De speelpleinen beslissen ook zelf wanneer ze wel en niet werking geven. De meeste speelpleinen zijn open in de paas- en de zomervakantie, maar sommige bieden ook werkingen aan tijdens andere vakanties (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, sd).

Verder zijn er vaak nog verschillen terug te vinden in de locaties waar speelpleinen door gaan, de financiering, de toegestane leeftijd van kinderen en de samenwerking met andere instanties (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, sd).

1.3 Werking van het speelplein

Zoals eerder vermeld zijn er veel verschillen in de manier waarop speelpleinen hun werkingen praktisch organiseren (Tack, 2009). Toch zijn er ook veel gelijkenissen. Zo zijn er op ieder speelplein taken die uitgevoerd worden voor de werking, tijdens de werking, na de werking en heel het jaar door (Vlaamse overheid; Kind en Samenleving, 2014).

Om een speelpleindag in goede banen te leiden is vaak veel voorbereiding nodig. De animatoren moeten weten voor welke groep zij zullen staan, spellen moeten in elkaar gestoken worden en het materiaal moet worden voorzien.

Aan het begin van de werkingsdag worden de kinderen aangemeld. Deze komen vaak niet allemaal tegelijk waardoor het de taak is van de animatoren om de reeds aangemelde kinderen bezig te houden (Lissa, 2017). Vanuit mijn ervaring op verschillende speelpleinen heb ik gemerkt dat nieuwe kinderen vaak ook rondleiding krijgen.

Tijdens de werking is het de taak van de animatoren om de kinderen te begeleiden. Zij voeren de voorziene spellen uit en geven spelimpulsen (Lissa, 2017). Vaak zijn er tussendoor nog voorziene en onvoorziene taken zoals het verzorgen van kinderen die zich bezeert hebben, drinken uitdelen indien het speelplein dit aanbied, etc. (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2015)

Eenmaal dat de kinderen terug naar huis zijn, wordt de dag overlopen (Lissa, 2017). Er wordt geëvalueerd wat goed en minder goed ging en problemen worden besproken. Daarna volgt de voorbereiding van de volgende dag.

Naast deze taken die rechtstreeks te maken hebben met het begeleiden van kinderen, zijn er nog vele andere taken. Een van de troeven van het speelplein is dat deze grotendeels getrokken wordt door jongeren (Bailleul, 2016). Ongeveer de helft van de animatoren is tijdens het jaar vaak ook nog bezig met nadenken over hoe men de werking van het speelplein kan verbeteren of hoe men de animatoren extra kan ondersteunen door middel van vormingen etc. (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2015). Uit eigen ervaring weet ik dat de mate waarin de jongeren hier hun inbreng in hebben op elk speelplein verschillend is.

Verder is teambuilding ook een belangrijk aspect waar doorheen het jaar of na de werkingen vaak op wordt ingezet. Dit is vaak in de vorm van moni-activiteiten waarbij er vanuit het speelplein activiteiten georganiseerd worden die louter gericht zijn op het verbinden van de animatoren. Deze kunnen zowel tijdens de speelpleinweken als doorheen het jaar plaatsvinden. Na de voorbereidingen iets blijven drinken op het speelplein is hier één voorbeeld van (Lissa, 2017). Door zelf uitwisselingen te doen met verschillende speelpleinen heb ik gemerkt dat de manier waarop men dit doet sterk verschilt, maar dat dit wel steeds aanwezig is. Doorheen het jaar wordt er dan eerder ingezet op animatorenwervingsactiviteiten of extra vormingsmomenten.

1.4 Speelplein binnen dit onderzoek

De praktijkvraag luidt: 'Op welke manier kunnen speelpleinen ondersteuning bieden om het welbevinden van co-animatoren het welbevinden van co-animatoren op het speelplein te verbeteren?' In deze vraag komt twee keer het woord speelplein aan bod. Toch wordt er telkens verwezen naar een ander aspect van binnen een speelplein.

De eerste keer dat 'speelpleinen' in de vraag aan bod komt, wordt er verwezen naar alle actoren die zich bezighouden met de organisatie van een speelpleinwerking. Hiermee worden zowel de animatoren, co-animatoren, hoofdanimatoren, de stuurgroep en de speelpleinverantwoordelijken bedoeld. Binnen dit onderzoek wordt er dus op zoek gegaan

naar de manier waarop deze rollen ondersteuning zouden kunnen bieden om het welbevinden van co-animatoren te verbeteren.

De tweede keer dat het woord 'speelplein' voorkomt, slaat dit op de werking van het speelplein. Dit zorgt voor een afbakening van tijd en ruimte. Het zal binnen dit onderzoek dus gaan over alles wat vanuit het speelplein georganiseerd wordt, maar niet over randactiviteiten die animatoren onderling organiseren. De animator-activiteit die elke week door vanuit de speelpleinwerking georganiseerd wordt valt hier dus wel onder, maar op vrijdag avond spontaan met zijn allen op café gaan niet.

De VDS merkt dat werken met co-animatoren soms kan leiden tot een succesverhaal en soms niet. Ik heb er voor het praktijkonderzoek echter geen zicht op waar de drempels liggen en wie er welke vorm van ondersteuning nodig heeft. Door deze begrippen op voorhand niet verder af te bakenen kan ik vanuit de resultaten van het praktijkonderzoek aanbevelingen doen die de drempels voor het welbevinden van de co-animator op een speelplein zo veel mogelijk wegnemen.

2 Rollen op het speelplein

Binnen een organisatie worden vaak verschillende rollen opgenomen. Dit kan door één of meerdere personen. Binnen een speelpleinwerking is dit niet anders. Zoals eerder reeds vermeld is een belangrijk kenmerk van speelpleinen dat ze worden getrokken door jongeren (Bailleul, 2016). Zij zullen dus vaak de rollen opnemen die nodig zijn om een speelplein goed te laten functioneren.

Een speelplein bestaat uit animatoren, hoofdanimatoren, een speelpleinverantwoordelijke en vaak ook een stuurgroep. Bij iedere rol komen specifieke taken kijken. Iedere rol zal aan bod komen om een zo duidelijk mogelijk beeld te scheppen van de werking van een speelplein. Doordat iedere rol zijn specifieke taken heeft, zullen de taken die elke rol tegenover de co-animator heeft ook verschillen.

De rollen die hieronder besproken worden, zijn niet exclusief voor speelpleinwerkingen. Andere organisaties gebruiken deze rollen ook, al dan niet in een andere benaming. Doordat dit eindwerk specifiek gericht is op speelpleinen heb ik ervoor gekozen de terminologie die gehanteerd wordt door de VDS te beschrijven. Op die manier kan verwarring worden vermeden.

2.1 Speelpleinverantwoordelijken

De speelpleinverantwoordelijke is de formele trekker van de animatorenploeg. 'Formeel' is hierbij een belangrijke nuancering. Het is beroepsmatig de taak van de speelpleinverantwoordelijke om de animatorenploeg te leiden, maar in de praktijk ziet men dat enthousiaste vrijwilligers of hoofdanimatoren soms veel meer invloed hebben op de ploeg (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2009). Het is dus niet altijd een jongere of vrijwilliger die deze taak opneemt.

Er zijn verschillende manieren waarop de speelpleinverantwoordelijken hun rol kunnen invullen. Deze worden beschreven in vier leiderschapsstijlen. Hierbij wordt gekeken naar de afstand van de speelpleinverantwoordelijke tegenover de ploeg en de invloed die de speelpleinverantwoordelijke heeft (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2009). Welke rol er best wordt opgenomen is afhankelijk van het karakter van de speelpleinverantwoordelijke en de soort leiderschapsstijl dat de animatorenploeg nodig heeft (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2009).

Naast het trekken van de animatorenploeg heeft de speelpleinverantwoordelijke nog veel administratieve taken (Vanderrusten, 2019) (Eeckhout, 2019) (Smet, 2019). Deze kan gaan over het regelen van de inschrijvingen op het speelplein, fiscale attesten in orde brengen, vormingen boeken, locaties voorzien, financiële en materiële ondersteuning, etc (Smet, 2019). Verder zijn beleidsmatige taken ook een deel van het takenpakket (Eeckhout, 2019).

Een speelpleinverantwoordelijke is dus vaak ook degene die de communicatie met externen op zich neemt. Hierdoor zal de aanvraag van een co-animator om zich te mogen aansluiten bij een speelplein ook hier terecht komen. Het is dus aan de speelpleinverantwoordelijke om deze aanvraag voor te leggen bij de stuurgroep. Indien er niet met een stuurgroep gewerkt wordt kan de speelpleinverantwoordelijke de aanvraag voorleggen bij de animatoren of zelf de beslissing nemen.

2.2 Stuurgroep en werkgroep

In de definitie van een speelplein staat dat jongeren het spelaanbod uitvoeren en worden betrokken bij de werking (Bailleul, 2016). Dit kan zowel op het beleidsniveau van de werking als op uitvoerend niveau.

De groep jongeren die nadenken over het beleid van de werking, wordt de stuurgroep genoemd. Hierbij is het doel om de jongeren een zo groot mogelijke verantwoordelijkheid te laten opnemen (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2017). Zij denken na over verscheidene zaken. Enkele voorbeelden zijn de missie en de visie van het speelplein, welke extra vormingsnoden de animatoren hebben, hoe het speelplein praktisch georganiseerd wordt, etc.

Naast de stuurgroep is er ook een orgaan dat zich meer richt op de uitvoering. Dit orgaan worden de werkgroepen genoemd (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2017).

Om te spreken van een stuurgroep of werkgroep is het niet belangrijk hoe lang of hoe vaak de jongeren bezig zijn met de werking (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2017). Dit is afhankelijk van wat de speelpleinwerking nodig heeft en in hoeverre de animatoren gemotiveerd zijn dit te doen.

Zelf ben ik actief in de stuurgroep van speelplein 't Ravotterke. Om het verschil tussen de stuurgroep en de werkgroepen extra te duiden, zal ik een voorbeeld aanhalen uit mijn eigen ervaring. Tijdens de zomer was het vaak moeilijk voldoende animatoren te vinden. Er was dus een tekort aan animatoren. Op de stuurgroep werd vervolgens nagedacht over de oorzaak van dit probleem. Hieruit kwam dat de generatie van de ervaren animatoren stillaan afstudeerden en tijdens de zomer andere bezigheden hadden waardoor ze geen tijd meer hadden voor het speelplein. We moesten dus op zoek naar een manier om nieuwe animatoren aan te trekken.

Van hieruit werd de vraag gesteld wie zich hiermee bezig wou houden. Deze vraag werd niet enkel binnen de stuurgroep gesteld, maar aan alle animatoren. Degene die hier enthousiast op reageerden vormden samen de werkgroep animatorenwerving. Binnen deze werkgroep werd dan nagedacht over de manier waarop we nieuwe animatoren wilden aantrekken. Er werd een promotiefilmpje gemaakt en een leuke activiteit georganiseerd waar huidige animatoren vrienden konden meenemen zodat ook zij de speelpleinwerking leerden kennen.

De stuurgroep besliste op beleidsniveau wat er moest gebeuren terwijl de werkgroep zich meer richtte op de praktische uitwerking ervan.

Niet elk speelplein werkt echter met werkgroepen of een stuurgroep. Er zijn speelpleinen waarbij de speelpleinverantwoordelijke alle beslissingen maken of waarbij de stuurgroep ook wordt ingezet als werkgroep en alle praktische uitwerkingen maakt.

In het werken met co-animatoren zal de stuurgroep beslissen of ze dit al dan niet zien zitten. Indien zij beslissen van co-animatoren wel te betrekken bij hun werking zullen de stuurgroep of de werkgroepen de organen zijn die zich ontfemen de praktische uitwerking hiervan.

2.3 Hoofdanimator

Als men stelt dat animatoren instaan voor de begeleiding van kinderen, zou men hoofdanimatoren kunnen zien als animatoren voor de animatoren. Zij begeleiden de animatorenploeg en zorgen er samen met de ploeg voor dat het aanbod voor de kinderen klaar staat (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw).

De taken van een hoofdanimator kan men beschrijven in verschillende rollen die op te nemen zijn. Een van deze rollen is de coach van de animatoren. Hierbij is het belangrijk dat de hoofdanimator zowel instaat voor het begeleiden van stages, het helpen bij de voorbereidingen van spellen en de evaluaties van de dag als voor het groepsgevoel binnen de ploeg. Ze organiseren animatoractiviteiten en trachten te zorgen dat alle animatoren zich goed voelen (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw). In de samenwerking met co-animatoren is het dan ook belangrijk dat de hoofdanimatoren erover waken dat de animatoren de co-animator betrekken bij de groep en zien als volwaardig lid.

Verder is een hoofdanimator ook een praktische organisator en een uithangbord binnen het speelplein. Ze verzorgen de communicatie met externen zoals ouders en de gemeente. Verder maken ze ook afspraken en een taakverdeling met de animatoren en zien ze erop toe dat deze worden gerespecteerd. Daarnaast zijn zij ook verantwoordelijk voor de verzorging van het materiaal (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw).

Bij de taakverdeling is het aan de hoofdanimatoren om de adviezen van de stuurgroep te volgen in verband met de taken die voor de co-animator zijn voorzien. Indien de hoofdanimator merkt dat deze taken niet uitdagend genoeg of juist te moeilijk zijn voor de co-animator, is het aan hem om deze bij te sturen.

Om toch dicht bij de kinderen te blijven staan is het belangrijk dat de hoofdanimator zelf ook meespeelt en activiteiten organiseert (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw). Het is belangrijk dat zij aandacht hebben voor alle kinderen en op een gepaste manier kunnen ingrijpen bij moeilijke situaties (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw).

Ten slotte is een hoofdanimator ook een voorbeeldfunctie. Hiermee wordt bedoeld dat zij evenwel grote activiteiten organiseren en meespelen met de kinderen. Zij geven het voorbeeld van wat zij van hun animatoren verwachten.

2.4 Animator

In de ogen van kinderen zijn animatoren degene die voor hun instaan. Ze zijn beschikbaar, geven hen zorg en aandacht en kunnen ingeschakeld worden bij conflicten (Vlaamse overheid; Kind en Samenleving, 2014). Daarnaast geven animatoren ideeën voor spellen of steken ze zelf spellen in elkaar (Vlaamse overheid; Kind en Samenleving, 2014).

Men kan animator worden vanaf men de leeftijd van vijftien jaar heeft bereikt. Hier is geen ervaring voor nodig. Het speelplein wil kansen bieden aan iedereen (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, sd).

Er zijn voor de kinderen is deel van de kerntaak van animatoren. Deze kerntaak kan beschreven worden als grenzeloos enthousiast met kinderen spelen, het creëren van spelkansen en het zich in zetten voor de werking (Van Leeuwen, 2018). Ze bereiden

activiteiten voor, begeleiden deze activiteiten, geven spelimpuls en spelen mee met de kinderen. Hierbij kunnen de animatoren drie rollen opnemen. Er is de rol van de dame. Deze rol neemt de zorgende functie op. Er wordt ingezet op de persoonlijke relaties met de kinderen (Van Leeuwen, 2018). Daarnaast is er de rol van de heer. Deze zorgt vooral voor rechtvaardigheid en het nastreven van de regels. Ten slotte is er de rol van de zot. Deze is speels, uitgelaten en geeft steeds nieuwe spelimpuls (Van Leeuwen, 2018). Belangrijk bij deze rollen is dat iedereen wel een voorkeursrol heeft, maar ze alle drie hanteert afhankelijk van de situatie. Deze rollen zijn ook complementair. Ze zijn alle drie nodig op het speelplein om alles in goede banen te leiden.

“We moeten rennen, springen, vliegen, duiken, vallen, opstaan en weer door gaan.”

H. Van Heen

Naast het animeren van kinderen, zijn er nog tal van andere taken die opgenomen worden. Hierbij worden animatoren zo veel mogelijk ingezet vanuit hun eigen motivatie en talenten (Van Leeuwen, 2018). Deze taken zijn zowel taken tijdens als voor- en na de werking.

Zo hebben de animatoren mee de verantwoordelijkheid om het speelplein netjes te houden, andere begeleiders te ondersteunen, het speelplein in te richten, klusjes uit te voeren, overleg met medebegeleiders te plegen, zich ontspannen met mede-animatoren, nieuwe animatoren zoeken, etc. (Vlaamse overheid; Kind en Samenleving, 2014).

Er wordt dus veel van een animator verwacht. Ter ondersteuning van animatoren zijn er instanties, waaronder de VDS, die animatorcursussen en vormingen organiseren. Animatoren krijgen op de cursussen uitleg over verschillende competenties en ze krijgen de kans om te experimenteren met hun begeleidershouding (Trajectboekje animator). Na het volgen van deze cursus volgt een verplichte stage waarbij zij op deze competenties worden beoordeeld.

De competenties die vanuit de overheid zijn opgesteld om het diploma van animator te kunnen behalen zijn de volgende (Trajectboekje animator):

Animatoren moeten...

- ...kinderen en jongeren kunnen begeleiden
- ...een activiteit kunnen organiseren
- ...kunnen reflecteren over het eigen handelen
- ...fysieke veiligheid van kinderen en jongeren kunnen garanderen
- ...respectvol kunnen handelen
- ...kunnen samenwerken
- ...enthousiasmeren. Dit zowel bij kinderen als mede-animatoren.

Bij 75% van de speelpleinwerkingen zetten de animatoren en hoofdanimatoren zich volledig vrijwillig in. Slechts in 3% werkt men volledig met jobstudenten (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, sd). De motivatie om animator te worden is vaak verschillend. De belangrijkste redenen zijn dat ze kunnen werken aan persoonlijke ontwikkeling en kennis, zichzelf leren kennen, dingen kunnen bijleren en de leuke groepsfeer (Vlaamse overheid; Kind en Samenleving, 2014).

Ze gaan voor het ‘wij zijn speelplein’-gevoel en zijn bezorgd om hun werking. Ze zien animeren als een levensstijl, in de plaats van slechts een job en ze steken moeite in hun plein zowel tijdens als na de uren (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2017). Hieraan

zien we dat animatoren meer zijn dan louter goedkope werkrachten (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2017).

Afhankelijk van de taken van de co-animator zullen de animatoren vaak ook degene zijn die het nauwst samenwerken met de co-animator. Zij zullen dus een cruciale rol spelen in de begeleiding en ondersteuning van co-animatoren. Indien zij merken dat er iets goed of fout loopt is het aan hen om in te grijpen en dit al dan niet door te geven aan de hoofdanimatoren.

2.5 Co-animator

2.5.1 Wat is een co-animator?

Het woord co-animator is reeds enkele keren vermeld, maar wat houdt dit nu juist in? De VDS heeft in samenwerking met MIEX het traject voor co-animatoren uitgedacht en hanteert de volgende definitie (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2016):

“Een co-animator is een jongere met een verstandelijke beperking, die op basis van eigen talenten en met de nodige ondersteuning, een aantal deeltaken op het speelplein op zich neemt en daarbij een meerwaarde vormt voor de animatorenploeg (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2016).”

Een co-animator is dus een jongere met een mentale beperking die zich als animator wil inzetten op een speelplein. Net zoals animatoren, mogen co-animatoren zich pas vanaf de toegestane leeftijd van vijftien jaar engageren.

Van een animator wordt veel verwacht op een speelplein (Trajectboekje animator). Co-animatoren kunnen vaak slechts aan enkele verwachtingen voldoen. Daarom wordt er bij het uitwerken van het takenpakket van een co-animator vooral ingezet op hun talenten en interesses (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2016). Het takenpakket is dan ook voor elke co-animator verschillend. De co-animatoren doen wel volwaardig mee op een speelplein, maar zullen nooit de eindverantwoordelijkheid krijgen (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, sd).

2.5.2 Waarom co-animator

In 2016 heeft de VDS in samenwerking met MIEX het project rond co-animatoren uitgewerkt. Door te vertrekken vanuit de sterktes van de jongeren met een mentale beperking willen zij hen een kans geven om hun talenten te ontwikkelen (Dirix, 2016). Zij zien het speelplein als de ideale omgeving om dit te doen.

Wel is belangrijk stil te staan bij het feit dat inclusie niet vanzelf gaat. Ook in de samenwerking met co-animatoren zijn vaak aanpassingen nodig (Dirix, 2016). Ann Beghein, een medewerkster van MIEX, gelooft wel dat door samen te werken en ieders talenten in te zetten, een inclusief speelplein bekomen kan worden.

2.5.3 Traject co-animator

Tijdens mijn stage was het een van mijn taken om co-animatoren te begeleiden in hun traject. De theorie zal worden aangevuld met ervaringen vanuit mijn stage.

2.5.3.1 Voortraject

Uit ervaring heb ik gemerkt dat co-animatoren vaak al een heel traject afleggen, nog voor ze bij de VDS terecht komen. Sommige onder hen waren als kind al actief op een speelplein en willen graag met hun leeftijdsgenoten doorgroeien tot animator. Zij zijn dus al gebonden aan een speelplein. Anderen willen graag animator worden, zonder dat ze als kind reeds naar een speelplein zijn geweest. Deze toekomstige co-animatoren nemen in sommige gevallen eerst contact op met het speelplein waar ze graag als co-animator willen beginnen, waarna ze worden doorverwezen naar de VDS. In andere gevallen nemen de co-animatoren ook rechtstreeks contact op met de VDS, zonder dat ze door een speelplein werden doorgestuurd.

2.5.3.2 Intake

Van zodra een co-animator bij de VDS terecht komt, volgt deze een vast traject (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, sd). Eerst zal er een intakegesprek plaatsvinden. Dit gebeurt doorgaans zowel met het speelplein waar de co-animator wil starten, als VDS en de co-animator zelf. Indien de co-animator nog geen speelplein heeft gevonden waar men na de cursus stage kan doen, zal de VDS hier samen met de co-animator naar op zoek gaan.

Tijdens het intakegesprek krijgt de toekomstige co-animator uitleg over wat een co-animator juist is. Verder legt men foto's voor van activiteiten die op het speelplein kunnen plaats vinden (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, sd). De co-animator mag hierbij aangeven wat hij of zij wel en niet graag doet. Doordat ieder speelplein andere accenten legt, is het belangrijk dat de afgevaardigde van het speelplein extra uitleg kan geven bij de manier waarop de activiteiten gebeuren. Op die manier kan de co-animator beter inschatten wat hem of haar te wachten staat en of ze dit al dan niet graag zouden doen.

Ten slotte wordt er uitleg gegeven over wat de co-animator kan verwachten van de cursus die hij of zij gaat volgen. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de noden van de co-animator. Als deze bijvoorbeeld aangeeft één vast aanspreekpunt nodig te hebben of een rustige zone voor als er te veel prikkels tegelijk binnen komen, dan wordt hier rekening mee gehouden.

Door aan de co-animator te vragen wat hij of zij graag doet, krijgt men een beeld van de talenten van deze co-animator. Nadat men dit beeld heeft geschapen kan de speelpleinafgevaardigde in overleg met het speelplein een takenpakket uitwerken op maat van de co-animator. Hier wordt het speelplein wel in ondersteund door de VDS.

2.5.3.3 Kennismakingsgesprek

Na het intakegesprek volgt een kennismakingsgesprek. Dit is een eerste ontmoeting met de instructeurs die de cursus zullen geven. Vaak ontmoet de co-animator hier ook de andere co-animatoren die mee op cursus zullen gaan. Dit kennismakingsgesprek is niet verplicht. Men kan dus zelf kiezen of men dit nodig vindt of niet.

2.5.3.4 Co-animatorcursus

Vervolgens gaat de co-animator op cursus. In tegenstelling tot animatorcursussen, is de inhoud van de co-animatorcursus niet door de overheid bepaald. Hierdoor moet deze cursus niet aan strenge eisen voldoen waardoor er telkens op maat van de co-animator gewerkt kan worden.

Om een erkent animatordiploma te kunnen behalen moet er 60 uur vorming en 60 uur stage gevolgd worden. Ook de inhoud van de cursus en de competenties die de animator moet behalen liggen vast (Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, 2014).

Doordat de VDS veel belang hecht aan inclusie, wordt er geen aparte cursus georganiseerd enkel voor co-animatoren. De co-animatoren gaan dus gewoon mee op animatorcursus en volgen hetzelfde programma. Door het intensieve programma is het voor co-animatoren niet altijd mogelijk om alle vormingen mee te volgen. Zij mogen dan in samenspraak met de instructoren even rusten of zich met iets anders bezighouden. Dit is enkel mogelijk doordat er voor co-animatoren geen vast aantal vormingsuren is vastgelegd. Deze manier van werken heeft naast inclusie ook als voordeel dat co-animatoren leren samenwerken met animatoren en vice versa. Dit sluit nauw aan met hoe zij op een speelplein zullen samenwerken.

De competenties die een animator moet behalen voor het verkrijgen van een diploma zijn ook door de overheid bepaald. Indien de inhoud van een co-animatorcursus ook door de overheid zou worden bepaald, wordt de mogelijkheid om op maat van de talenten van de co-animator te werken ingeperkt.

Co-animatoren moeten dus niet voldoen aan bepaalde competenties. Zij hebben echter wel een trajectboekje waar zij de belangrijkste dingen die ze geleerd hebben kunnen opschrijven (Trajectboekje co-animator).

Doordat de competenties van een co-animator niet door de overheid zijn vastgelegd, krijgen zij na de cursus een getuigschrift in de plaats van een diploma.

2.5.3.5 Stage

Na de cursus volgt een verplichte stage. Doordat dit ook niet vanuit de overheid werd vastgelegd, is er geen minimum verplicht aantal stage-uren. Op die manier kan de co-animator actief zijn op het speelplein afhankelijk van zijn of haar eigen mogelijkheden. Sommige co-animatoren komen slechts twee of drie dagen per week, andere komen de hele week, maar slechts voor halve dagen, etc. De stage is geslaagd als de speelpleinverantwoordelijke tevreden is en de co-animator toestemming geeft om volgend jaar terug te komen.

2.5.3.6 Terugkommoment

Na de zomervakantie, als de stages van alle co-animatoren die dat jaar cursus hebben gevolgd zijn afgelopen, volgt er een terugkommoment. Dit is een moment waarop er met alle co-animatoren gezamenlijk wordt teruggeblikt op hun ervaringen. Daarna worden de getuigschriften uitgedeeld, vanaf dan mogen ze zich officieel een co-animator noemen.

3 Welbevinden

3.1 Wat is welbevinden?

Er bestaan verschillende definities rond welbevinden. Zo definieert het woordenboek Van Dale welbevinden als het zich goed en tevreden voelen (Van Dale, sd). 'Zich goed en tevreden voelen' zijn echter abstracte begrippen die door iedereen anders ingevuld kunnen worden. Om dit verder af te bakenen ben ik op zoek gegaan naar aanvullende definities.

Welbevinden kan opgedeeld worden in drie verschillende componenten. Een eerste component is het emotioneel welbevinden. Hierbij staat het geluk voorop. Hiermee wordt bedoeld dat men veel positieve emoties ervaart en negatieve emoties grotendeels afwezig zijn (Ikink, 2012). Een ander aspect van emotioneel welbevinden is de levenstevredenheid waarbij men gaat kijken naar het effect op langere termijn (Ikink, 2012).

Verder is er het psychologische welbevinden. Dit kan gezien worden als de mate waarin een individu zichzelf kan ontplooiën. Het is belangrijk dat men doelen heeft die men kan bereiken (Ikink, 2012). Door deze doelen te stellen kan men zichzelf ontplooiën en kan men spreken van zelfactualisatie (Ikink, 2012).

Ten slotte is er het sociaal welbevinden waarbij men kijkt naar de integratie van het individu binnen een groep (Ikink, 2012). Onder sociaal welbevinden verstaan we de sociale integratie waarbij men het gevoel heeft deel uit te maken van de samenleving. Verder is het belangrijk dat men geaccepteerd wordt in de groep. Daarnaast gelooft men dat men iets kan bereiken met die groep waarbij het individu zelf ook een meerwaarde heeft voor die groep (Steegeer, 2014).

3.2 Hoe welbevinden bekomen?

De drie bovengenoemde componenten zijn gebaseerd op de hedonistische en de eudaimonische tradities (Putte, 2006). Dit zijn twee verschillende manieren waarop men kijkt naar welbevinden en hoe men welbevinden kan bekomen.

De hedonistische benadering is terug te brengen naar de filosoof Aristippus en vertrekt vanuit de ervaring van geluk. Men spreekt van een hoog welbevinden als het individu veel positieve emoties ervaart, weinig negatieve emoties en een hoge graad van tevredenheid heeft (Ikink, 2012).

De eudaimonische benadering vertrekt vanuit de filosofie van Aristoteles die stelt dat geluk bereikt kan worden door zelf verstandige keuzes te maken. Het verschil met het hedonisme is de persoonlijke expressiviteit (Putte, 2006). Terwijl bij het hedonisme de ervaring van het geluk voorop staat, spreekt men in de eudaimonische benadering van het belang van het actualiseren van het menselijk potentieel (Ikink, 2012).

Doordat dit onderzoek de focus legt op de manier waarop speelpleinen ondersteuning kunnen bieden aan co-animatoren, zal de hedonistische kijk op welbevinden gevolgd worden. In dit onderzoek zijn het zijn niet de keuzes van de co-animatoren zelf die invloed hebben op hun welbevinden, maar wel de context waarin deze zich bevinden.

Professor Ferre Laevers beschrijft welbevinden als een procesvariabele, waarbij welbevinden geen eigenschap is van een persoon, maar een complex samenspel tussen

een persoon en de situatie (Laevers, 2016). Indien er in de interactie met de omgeving aan de basisbehoeften wordt voldaan, kan men spreken van welbevinden (Laevers, 2016). Welbevinden is de beleving bij het individu die dan optreedt. Deze theorie volgt dus vooral de hedonistische benadering.

Hij beschrijft welbevinden als de kenmerken die optreden bij een individu, die in relatie staan tot de context waarin het individu zich bevindt. De kenmerken die worden aangehaald zijn (Laevers, 2016) (Kind en gezin, sd):

- Genieten, waarmee bedoeld wordt dat men plezier heeft,
- ontspanning en innerlijke rust waarmee bedoeld wordt dat men zich goed voelt en in geen enkel opzicht bedreigd voelt,
- vitaliteit waarbij men levendig en expressief is,
- openheid waarbij men spontaan en aanspreekbaar is,
- zelfvertrouwen en in voeling zijn met jezelf en je eigen gevoelens

Als aan al deze kenmerken voldaan wordt, kan men spreken van een hoog welbevinden (Het open poortje, sd).

Door deze kenmerken te hanteren, wordt het welbevinden van een individu meetbaar. Hoewel deze theorie echter vooral is gericht op kinderen binnen een opvangcontext, zijn wel andere bronnen die deze kenmerken evenwel toepassen op jongvolwassenen (Het open poortje, sd).

4 Ondersteuning van animatoren op een speelplein

4.1 Het begrip 'ondersteuning'

Er bestaat geen eenduidige definitie van het begrip ondersteuning. Het woordenboek Van Dale heeft twee beschrijvingen voor het woord ondersteuning (Van Dale, sd).

- Iets (van anderen) steunen, zodat het niet kan vallen
- Helpen, bijstaan

Binnen dit eindwerk gaat het vooral over het helpen en bijstaan van alle rollen binnen het speelplein om zo het welbevinden van co-animatoren te kunnen verbeteren. Toch is te zien dat ook deze vorm van ondersteuning op verschillende manieren geïnterpreteerd kan worden. Voor de ene wil iemand ondersteunen zeggen dat men in gaat op de vragen waar deze persoon mee zit (Jeugdwerk voor allen, sd), terwijl een ander ondersteuning eerder ziet als iemand stimuleren en motiveren (Stevens, sd).

Ondanks dat iedereen een eigen interpretatie heeft van het begrip 'ondersteuning', kunnen we wel een onderscheid maken tussen pragmatische en educatieve ondersteuning (Hambach & Vanleene, 2007).

Hambach en Vanleene beschrijven pragmatische ondersteuning als ondersteuning bij de praktische en administratieve taken (2007). Dit wil zeggen dat men vrijwilligers ondersteunt door goede afspraken te maken in verband met de werking en duidelijkheid te scheppen over wat er van de vrijwilligers wordt verwacht. Verder komt hier ook de administratieve ondersteuning bij kijken waarbij men vrijwilligers ondersteunt door goede verzekeringen af te sluiten, uitbetalingen te regelen, locaties te voorzien, etc. (Hambach & Vanleene, 2007).

Naast de pragmatische ondersteuning staat ook de educatieve ondersteuning. Bij deze vorm van ondersteuning kijkt men naar de noden en problemen die de animatoren ervaren. Dit kan men doen door vormingen aan te bieden, animatoren te waarderen en te motiveren, etc. (Hambach & Vanleene, 2007). Ook coaching en begeleiding zijn hierbij belangrijke begrippen.

4.2 Ondersteuning in een speelpleincontext?

Beide soorten van ondersteuning komen binnen een speelpleinwerking aan bod. Vertrekkende vanuit de beschrijving van de rollen op het speelplein, aanvullend met eigen ervaringen vanuit de stage en ervaring in een speelpleinwerking, zal beschreven worden wie er op welke manier een ondersteunende functie zou kunnen opnemen.

De speelpleinverantwoordelijke heeft een pragmatische ondersteuningsfunctie. Deze regelt alles van betalingen, verzekeringen, het voorzien van locaties, etc. Afhankelijk van de speelpleinwerking vervult de speelpleinverantwoordelijke ook een educatieve ondersteuningsfunctie, waarbij de speelpleinverantwoordelijke vormingen, etc. aanbiedt. Vaak is dit echter wel in samenspraak met de stuurgroep en niet louter een beslissing van de speelpleinverantwoordelijke.

De stuurgroep maakt beslissingen over het beleid en de werking van het speelplein. Hierbij staan zij ook stil bij de moeilijkheden die de animatoren ervaren en trachten zij een

oplossing te bedenken. Dit komt tot uiting in het organiseren van vormingen en werkgroepen waarin men praktische oplossingen tracht te bedenken.

Het begeleiden van animatoren en creëren van een groepsgevoel is hoofdzakelijk de taak van de hoofdanimatoren. Dit doen zij vooral door te praten met hun animatoren en te kijken welke extra ondersteuningsnoden zij hebben. Hoofdanimatoren staan ook in voor het motiveren en engageren van hun animatorenploeg. Hoe zij dit doen hangt af van de hoofdanimator. Op speelplein 't Ravotterke zijn er iedere zomer verschillende hoofdanimatoren actief. Sommige motiveren hun animatoren door hen te verwennen met extra snacks, andere zetten dan eerder in op gesprekken met animatoren.

De animatoren hebben als hoofdtaak het spelen met kinderen. Toch is samenwerken ook een belangrijke competentie. Op die manier kunnen ook zij een ondersteunende functie opnemen. Dit kunnen ze doen door ervaringen uit te wisselen en te helpen in moeilijke situaties. Ervaren animatoren kunnen hun ervaringen delen met nieuwe animatoren en nieuwe animatoren kunnen op hun beurt hun vernieuwende, creatieve ideeën delen met de ervaren animatoren.

Ten slotte kunnen zelfs de co-animatoren een ondersteunende functie opnemen. Zij zijn degenen met de meeste ervaring met hun beperking. Hierdoor kunnen zij, eventueel samen met hun ouders, uitleg geven aan de animatoren over de manier waarop de animatoren met deze beperking om kunnen gaan. Ook kunnen zij aangeven welke extra ondersteuningsnoden zij hebben tijdens het animator zijn.

Naast de manieren waarop animatoren zich onderling kunnen versterken, biedt de koepelorganisatie VDS evenwel ondersteuning aan (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk, sd). Dit doen ze door animatorcursussen en verdiepingsweekends te organiseren en vormingen, adviezen of procesbegeleidingen aan te bieden. Daarnaast brengt de VDS DNA's en PIT's uit. Dit zijn brochures waar telkens één thema besproken wordt. Hierin worden problemen aangekaart en tips gegeven op hoe men hiermee om kan gaan.

4.3 Ondersteuning van co-animatoren

Co-animatoren zijn even goed animatoren. Ondanks dat er voor hen niet dezelfde hoge verwachtingen gelden als voor animatoren, hebben co-animatoren ook ondersteuning nodig in de uitvoering van hun taken. Daarnaast blijven co-animatoren ook gewoon animatoren die deel uitmaken van het team. Net zoals animatoren hebben zij dus ook nood aan coaching en begeleiding en moet er met hen ook rekening gehouden worden indien men denkt aan het groepsgevoel en de groepssfeer.

Co-animatoren zullen omwille van hun beperking ook nood hebben aan andere manieren van ondersteuning. Doordat iedere beperking anders is, kan er geen handleiding gegeven worden waarin beschreven wordt hoe om te gaan met de co-animator. Toch zijn er enkele handvaten waar men zich aan vast kan houden.

4.3.1 Vooronderstellingen

Eerst en vooral zijn er enkele vooronderstellingen waar rekening mee gehouden moet worden. Het handboek bijzondere orthopedagogie beschrijft er vijf (2010).

- 1 Een individu moet steeds gezien worden binnen zijn context. Hierbij zijn twee nuances belangrijk. Ten eerste gaat het hier om het verwachtingspatroon van de omgeving, in dit geval het speelplein, en het verwachtingspatroon van de co-animator. Verder speelt de ervaring van de co-animator een belangrijke rol binnen dat verwachtingspatroon.
- 2 Er moet oog zijn voor de culturele en taaldiversiteit. Met culturele diversiteit worden de gewoontes van de co-animator bedoeld. Het kan bijvoorbeeld zijn dat een co-animator elke namiddag kinesitherapie nodig heeft. Hier zal dus ook rekening mee gehouden moeten worden. Verder heb ik uit ervaring gemerkt dat niet elke co-animator even taalvaardig is. Sommigen kunnen lezen en schrijven, anderen niet, etc. Ook dit is een factor waar rekening mee gehouden moet worden.
- 3 Personen met een beperking mogen nooit los gezien worden van hun mogelijkheden. Dit geldt niet enkel voor personen met een beperking, maar voor iedereen. Co-animatoren denken vaak op een andere manier. Dit maakt het voor hen moeilijk om een spel volledig voor te bereiden, maar ze kunnen wel creatieve ideeën geven die de animatoren verder kunnen uitwerken.
- 4 Iemand's beperking wordt alleen geïnventariseerd als men ook van plan is om een ondersteuningsplan uit te werken
- 5 Als mensen gedurende een volgehouden periode een gepersonaliseerde en aangepaste ondersteuning krijgen, dan zal hun functioneren en hun levenskwaliteit over het algemeen verbeteren.

4.3.2 Stappen in ondersteuning van co-animatoren

Met bovengenoemde vooronderstellingen in het achterhoofd heeft men ook enkele stappen uitgedacht in het ondersteunen van mensen met een verstandelijke beperking (Handboek bijzondere orthopedagogie, 2010). Dit zijn algemene stappen waar het speelplein zelf zijn invulling nog aan moet geven.

In de eerste stap is het belangrijk dat men op zoek gaat naar verwachtingen. Het is belangrijk dat men zowel die van de speelpleinwerking als die van de co-animator in acht neemt. Deze oefening wordt door de stuurgroep of speelpleinverantwoordelijke op beleidsniveau gemaakt. Ter ondersteuning worden er vanuit enkele organisaties tools aangeboden om hiermee aan de slag te gaan (taartfolder -leiding met een beperking, 2015).

Als men alle verwachtingen helder heeft geformuleerd, is de volgende stap om deze op te delen in ondersteuningsvelden (Handboek bijzondere orthopedagogie, 2010). Hierin wordt bepaald waarin men de co-animator kan en wil ondersteunen en met welke intensiteit deze ondersteuning geboden zal worden.

Vervolgens stellen ze voor dat er een ondersteuningsplan opgesteld worden (Handboek bijzondere orthopedagogie, 2010). Hierin wordt de praktische uitwerking beschreven. Enkele zaken die hierin kunnen voorkomen zijn wie de ondersteuning van de co-animator op zich neemt, welke eventuele maatregelen er getroffen zullen worden tijdens de werking om de co-animator te ondersteunen, etc.

Ten slotte is het belangrijk dat dit ondersteuningsplan nauwgezet opgevolgd en geëvalueerd wordt. Op die manier kan men snel ingrijpen en bijsturen indien nodig.

4.3.3 Ondersteuning bij welbevinden van co-animatoren

In het hoofdstuk rond welbevinden werden drie vormen van welbevinden beschreven. Het emotioneel welbevinden, het psychologisch welbevinden en het sociaal welbevinden. In het handboek bijzondere orthopedagogiek worden vijf resultaten beschreven die moeten worden nagestreefd (Handboek bijzondere orthopedagogie, 2010). Deze resultaten kunnen ingedeeld worden volgens de drie vormen van welbevinden.

Vormen van welbevinden	Vijf resultaten volgens Van Hove et. al.
Psychologisch welbevinden	Onafhankelijkheid Bijdrage leveren
Emotioneel welbevinden	Persoonlijk welzijn
Sociaal welbevinden	Relaties opbouwen Participatie

Waar men vroeger dacht dat mensen met een verstandelijke beperking niet in staat waren om bij te leren, gaat men er in binnen de theorie die in het handboek gehanteerd wordt juist wel van uit dat men kan groeien (Handboek bijzondere orthopedagogie, 2010). Door in te zetten op het ondersteunen van co-animatoren, met deze vijf resultaten als leidraad, zal dus ook het welbevinden van de co-animatoren op het speelplein vooruit kunnen gaan. Vanuit eigen ervaringen en vanuit voorgaande theorie zal ik deze vijf resultaten vertalen naar een speelpleinwerking.

Het takenpakket van co-animatoren wordt afgestemd op hun eigen talenten en persoonlijke interesses. Het is als speelpleinwerking dan ook een meerwaarde dat men kijkt naar welke taken de co-animator zelfstandig zou kunnen uitvoeren en welke taken deze kan uitvoeren mits extra ondersteuning. Het evenwicht tussen **onafhankelijkheid** en nieuwe dingen bijleren is hierbij cruciaal.

Verder is binnen deze theorie het belangrijk dat de co-animator het gevoel krijgt dat wat hij doet nuttig is en een **bijdrage** levert aan het speelplein. Hierbij is het belangrijk dat de co-animator gewaardeerd wordt.

Het is ook een belangrijke waarde binnen het jeugdwerk dat jongeren betrokken worden bij de werking. Het is dan ook zeker een meerwaarde dat men de co-animator laat **participeren** naargelang zijn of haar mogelijkheden.

Het **persoonlijk welzijn** van een co-animator is ook een belangrijk aspect binnen het welbevinden. Dit werd gekoppeld aan het emotioneel welbevinden waarbij het belangrijk is dat de co-animator veel positieve en weinig negatieve gevoelens ervaart. Door het evenwicht tussen onafhankelijkheid en nieuwe dingen bijleren goed te bewaken, zal de co-animator meer succeservaringen hebben en minder negatieve ervaringen. Daardoor zal het persoonlijk welzijn van de co-animator ook vooruitgaan.

Een van de taken van de hoofdanimatoren is het maken van een taakverdeling. Door de taken te zodanig te verdelen waarbij de co-animator moet samenwerken met andere animatoren, zullen er automatisch **relaties** opgebouwd worden. Dit kunnen zowel professionele relaties als vriendschappelijke relaties zijn.

5 Betrokkenheid op het speelplein

5.1 Wat is betrokkenheid?

Zich betrokken voelen bij een organisatie wil zeggen dat men zich verbonden voelt met de taak en de professie en op basis daarvan anderen stimuleert (begrippenbank bedrijfskunde). Er zijn drie soorten betrokkenheid (van Keulen, 2013). Een eerste soort is de affectieve betrokkenheid. Hierbij hebben de animatoren het gevoel dat ze thuis zijn binnen de speelpleinwerking (Heezen, 2019). Ze geloven in de waarden van het speelplein waardoor ze zich herkennen in de missie en de visie (van Keulen, 2013). De animatoren hebben hierbij ook het gevoel dat ze gewaardeerd worden (Heezen, 2019). Er kan dus gesproken worden van emotionele verbondenheid (Schouppe, 2010).

Daarnaast is er de normatieve betrokkenheid (van Keulen, 2013). Hierbij blijft een animator betrokken bij de speelpleinwerking omdat hij of zij zich schuldig zou voelen indien men deze zou verlaten. Dit kan voortkomen vanuit het idee dat de organisatie niet zonder hen zou kunnen (van Keulen, 2013). Het vertrekt dus vanuit een gevoel van verplichting (Schouppe, 2010).

Een laatste vorm van betrokkenheid is de continuerende betrokkenheid. Deze vorm van betrokkenheid vertrekt vanuit de noodzaak van de animatoren (Heezen, 2019). Het zou hen te veel kosten indien ze de organisatie zouden verlaten. Dit kan gaan van de traktaties op vergaderingen tot de emotionele kostprijs waarbij ze minder contact zouden hebben met hun vrienden (Schouppe, 2010).

Dat jongeren betrokken zijn, is een belangrijke waarde binnen het jeugdwerk (De Ambrassade, sd). Binnen een speelpleinwerking is dit niet anders (Bailleul, 2016). Hier krijgen de jongeren inspraak via de stuurgroep. Vanuit welke van deze drie vormen van betrokkenheid de animatoren zich betrokken voelen bij de organisatie heeft ook invloed op hun engagement. Jongeren die zich via affectieve betrokkenheid engageren op het speelplein zullen zich sneller inzetten en meer vastberaden te werk gaan (van Keulen, 2013). Je zal dit ook merken aan hun creativiteit, hun engagement en de voldoening die ze uit hun werk halen (Het open poortje, sd). Indien vanuit een continuerende reden betrokken blijft, zal dit geen of zelfs een lichte negatieve uitwerking hebben (Heezen, 2019).

Een ander gevolg van betrokkenheid van animatoren in de werking is dat het de kwaliteit van de werking ten goede komt. De besluiten die gemaakt worden zullen een groter draagvlak kennen, beter onderbouwd zijn en dichter bij de realiteit liggen dan wanneer deze door iemand van bovenaf genomen wordt (Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw, 2017). Betrokkenheid is dus cruciaal voor een succesvolle organisatie (van Keulen, 2013).

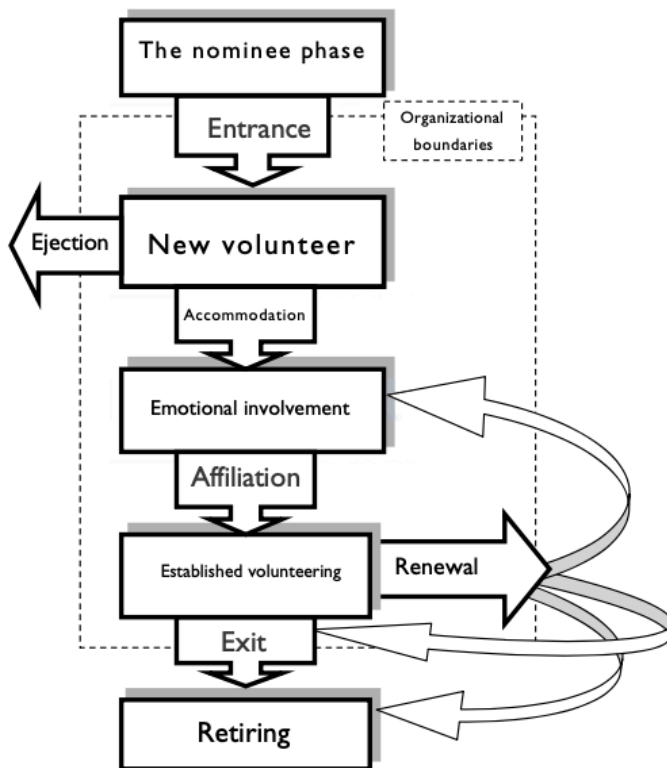
5.2 Binding aan een organisatie

Een kernwoord bij betrokkenheid is 'binding'. Binding slaat binnen dit eindwerk op het aanhechten aan een organisatie (verbinding, sd). Dit proces wordt beschreven in het VTSM-model. Het VTSM (Volunteering Stages and Transitions Model) beschrijft de fases waar een vrijwilliger door gaat bij de binding aan een organisatie (Haski-Leventhal & Bargal, 2008).

Dit proces wordt ook wel het organisationele socialisatieproces genoemd. Hierbij leren de vrijwilligers de kennis over de waarden en normen van de organisatie en de vaardigheden

die nodig zijn om een rol binnen de organisatie op te nemen (Haski-Leventhal & Bargal, 2008).

Dit proces is essentieel voor zowel de vrijwilliger als voor de organisatie. De organisatie garandeert op die manier het voortbestaan van de waarden en normen die zij uitdraagt. Andersom kan met de nodige begeleiding de vrijwilliger op een efficiëntere manier te werk gaan en heeft deze een beter begrip van de werking van de organisatie (Haski-Leventhal & Bargal, 2008).

Figuur 1 : The volunteering stages and transitional model (Haski-Leventhal & Bargal, 2008)

Het proces start bij de aanmelding van de vrijwilliger bij de organisatie (the nominee phase). Vanaf het moment dat de vrijwilliger is aangesloten bij de organisatie wordt deze beschouwd als 'nieuwe vrijwilliger' (New volunteer). In deze fase kan de vrijwilliger ofwel uitvallen ofwel emotioneel betrokken raken (Emotional involvement). Het emotioneel betrokken raken bij de organisatie gebeurt vaak door het meemaken van een betekenisvolle ervaring.

Na gemiddeld ongeveer een jaar wordt men beschouwd als een gevestigde vrijwilliger (Established volunteering).

Vrijwilligers die niet door de fase van de vernieuwing gaan kunnen een burn-out ervaren waarna ze meestal de organisatie verlaten (Retiring).

Heel dit proces is niet afhankelijk van hoe lang iemand vrijwilliger is bij een organisatie, maar wel van de gebeurtenissen die in die periode plaats vinden.

Elke fase zal apart besproken worden en er zal steeds een vergelijking gemaakt worden tussen animatoren en co-animatoren. Verder zal er een koppeling gemaakt worden naar het speelplein en op welke manier er binnen deze fase ondersteund zou kunnen worden.

5.2.1 Fase 1: de nominatiefase

5.2.1.1 Algemeen

De eerste fase begint al wanneer de vrijwilliger zich aanmeldt bij de organisatie (Haski-Leventhal & Bargal, 2008). De vrijwilliger voelt zich aangetrokken tot het beeld dat hij of zij van de organisatie heeft en wil hier graag een deel van uitmaken.

Ondanks dat hij of zij nog geen deel uit maakt van de organisatie, vormen de vrijwilligers wel al een beeld over hoe het zou kunnen zijn. De vrijwilliger krijgt verwachtingen over hun periode binnen de organisatie en de taken die zij zullen kunnen opnemen.

Deze verwachtingen zijn niet altijd even realistisch. Vaak hebben de vrijwilligers in deze fase een geromantiseerd beeld van wat het vrijwilliger zijn inhoudt (Haski-Leventhal & Bargal, 2008).

5.2.1.2 Animatoren VS co-animatoren

Co-animatoren maken in deze fase hetzelfde proces door als animatoren. Zij leren het speelplein kennen en creëren verwachtingen over hoe het zou zijn om als animator op een speelplein te staan.

Wat wel verschillend is, is de manier waarop de speelpleinwerking met deze aanmelding om gaat. Bij animatoren heeft de speelpleinwerking een duidelijk beeld van wat er van de animatoren verwacht wordt, welke verantwoordelijkheden zij zullen opnemen, welke taken zij zullen uitvoeren, op welke manier zij ondersteund worden, etc.

Bij co-animatoren is dit niet het geval. Het takenpakket van een co-animator wordt steeds op maat van zijn of haar interesses en talenten afgestemd. Verder zijn co-animatoren ook animatoren met een beperking en de mate waarin deze beperking tot uiting komt is bij elke co-animator verschillend. Iedere co-animator heeft dus een ander takenpakket en een andere manier van ondersteuning nodig. Na de aanmelding van co-animatoren zal de speelpleinwerking dus moeten bekijken welk takenpakket zij de co-animator kan aanbieden en op welke manier zij de co-animator kan ondersteunen.

Werken met een co-animator is voor veel animatoren vaak nieuw. Ondanks dat zij al worden gezien als gevestigde vrijwilliger, zullen zij bij het werken met co-animatoren ook nieuwe verwachtingen en angsten creëren. Zij zullen hier dus ook terug in ondersteund moeten worden.

5.2.2 Fase 2: de nieuwe vrijwilliger

5.2.2.1 Algemeen

Na de aanmelding krijgt de vrijwilliger uitleg over de organisatie en de manier waarop er gewerkt wordt. Hierbij worden voorbeelden gegeven over wat de vrijwilliger te wachten staat. Dit wordt binnen deze theorie beschreven als de 'entrance'-fase (Haski-Leventhal & Bargal, 2008).

Vanaf dan wordt de vrijwilliger gezien als 'nieuwe vrijwilliger'. Zijn of haar kennis en ervaring is nog beperkt waardoor hun grootste taak is om de ervaren animatoren te ondersteunen (Haski-Leventhal & Bargal, 2008). Door te observeren hoe een ervaren animator in bepaalde situaties handelt en deze animator te ondersteunen tijdens die situaties doet de nieuwe vrijwilliger nieuwe kennis en ervaring op.

Deze realiteit komt echter niet altijd overeen met de verwachtingen die de vrijwilliger op voorhand had. De ervaren mede-animatoren maken bijvoorbeeld vaak gebruik van inside-

jokes die de nieuwe vrijwilliger niet begrijpt. Hierdoor blijft de nieuwe vrijwilliger zich als buitenstaander van de groep voelen (Haski-Leventhal & Bargal, 2008).

5.2.2.2 Animatoren VS co-animatoren

Animatoren hebben in deze fase de kans om een ervaren animator te ondersteunen. Zij zien hoe de ervaren animator handelt in verschillende situaties en leren hieruit. Doordat ze op termijn dezelfde taken zullen uitvoeren als de ervaren animator, is deze animator een voorbeeld dat ze kunnen volgen.

Co-animatoren hebben vaak een takenpakket op maat. Daarbovenop zullen zij ook nooit de eindverantwoordelijkheid krijgen in bepaalde zaken. Uit de interviews binnen dit onderzoek is bijvoorbeeld gebleken dat de co-animatoren geen kinderen mogen straffen. Hun taak is vaak wel om te spelen met kindjes of ondersteunende taken uit te voeren.

Een deel van de taken van het takenpakket van een co-animator is gelijklopend met dat van animatoren. Hierbij hebben de animatoren een voorbeeldfunctie. Voor de taken die enkel op maat zijn van de co-animator hebben zij echter geen voorbeeld.

5.2.3 Fase 3: emotioneel betrokken vrijwilliger

5.2.3.1 Algemeen

Als nieuwe vrijwilliger kan men twee kanten op gaan. Men kan de sprong maken naar emotioneel betrokken vrijwilliger. De nieuwe vrijwilligers hebben na enkele weken iets meer ervaring en kennis verworven. Hij of zij leert ook meer wat het betekent om te werken met de doelgroep en tracht zich ook meer en meer aan te passen aan de organisatie. Hierbij zoekt hij of zij sociale steun en hulp bij anderen (Schoupe, 2010).

Er zijn vier vormen van ondersteuning die dit proces kunnen vergemakkelijken (Schoupe, 2010):

- Emotionele ondersteuning (zorgen voor emotioneel welbevinden van de vrijwilliger)
- Bekrachtigen (bevestiging, evaluaties en feedback geven)
- Informatie geven (suggesties geven)
- Instrumentele ondersteuning (aanpassingen van de context opdat de nieuwkomer zich makkelijker kan inwerken)

Deze vier vormen van ondersteuning kunnen ingedeeld worden onder het emotioneel welbevinden. Binnen deze fase speelt ondersteuning dus een cruciale rol (Schoupe, 2010).

Vaak ervaren de vrijwilligers een betekenisvolle situatie waarbij zij hun nieuwe kennis en ervaring kunnen inzetten en het gevoel hebben dat zij een meerwaarde zijn geweest. De vrijwilliger krijgt hierdoor meer zelfvertrouwen en is vanaf dan emotioneel betrokken bij de organisatie (Haski-Leventhal & Bargal, 2008).

Indien men deze betekenisvolle ervaring niet meemaakt of als de organisatie niet tegemoetkomt aan de verwachtingen die de nieuwe vrijwilliger had, is de kans dat de vrijwilliger de organisatie verlaat groot (Haski-Leventhal & Bargal, 2008).

5.2.3.2 Animatoren VS co-animatoren

Zowel animatoren als co-animatoren hebben deze vier vormen van ondersteuning nodig om succeservaringen op te doen. De manier waarop ondersteuning geboden wordt en de intensiteit waarop ondersteund wordt ligt bij de animatoren wel vaak anders dan bij de co-animatoren.

- Emotionele ondersteuning: terwijl een animator voldoende heeft aan een ‘hoe was je dagje?’-rondje om te kunnen ventileren, kan dit voor co-animatoren een drempel zijn. Voor hen is zelfreflectie moeilijker dan voor animatoren zonder verstandelijke beperking (Mulder, 2015). Zij hebben soms eerder nood aan iemand die hen individueel aanspreekt om te vragen hoe hun dag is geweest.
- Bekrachtigen: zowel animatoren als co-animatoren vinden het leuk om te horen dat ze goed bezig zijn of wat ze beter zouden kunnen doen.
- Informatie geven: iedereen ervaart andere moeilijkheden. De suggesties die men geeft zullen dus voor iedereen anders zijn.
- Instrumentele ondersteuning: de co-animatoren geven binnen dit onderzoek aan dat zij nood hebben aan visuele ondersteuning. Daarbij komt ook nog eens dat zij aangepaste uren hebben waarop ze verwacht worden op het speelplein. De speelpleinverantwoordelijken geven wel aan dat ze voor alle animatoren steeds dezelfde verwachtingen hebben. Co-animatoren krijgen dus vaak een uitgebreidere instrumentele ondersteuning dan animatoren.

5.2.4 Fase 4: gevestigde vrijwilliger

5.2.4.1 Algemeen

Na enkele maanden of jaren als vrijwilliger actief te zijn bij een organisatie, wordt men gezien als ervaren vrijwilliger. De vrijwilligers weten dan wat ze kunnen verwachten binnen het vrijwilligerswerk en hebben veel kennis en ervaring opgedaan (Schoupe, 2010).

Een risico in deze fase is dat de vrijwilligers minder gemotiveerd raken. Ze hebben al veel ervaring waardoor ze minder uitdaging vinden in het vrijwilligerswerk. Ze stellen zich minder empathisch en liefdevol op in vergelijking tot de vorige fase.

Haski-Leventhal en Bargal beschrijven drie manieren om terug motivatie te vinden binnen deze fase. Zij spreken over een nieuwe rollen, zelfreflectie of een pauze inlassen.

Door nieuwe rollen op te nemen krijgen de vrijwilligers nieuwe uitdagingen. Dit kan hen terug motiveren om zich verder te engageren binnen de organisatie. Op het speelplein zou een animator bijvoorbeeld kunnen doorgroeien naar hoofdanimator of speelpleinverantwoordelijke (Schoupe, 2010).

Verder stellen Haski-Leventhal en Bargal dat door aan zelfreflectie te doen, de vrijwilliger meer zicht krijgt op het proces dat hij of zij heeft afgelegd. Hierbij leggen de vrijwilligers de focus op hun eigen ervaringen en de persoonlijke groei die zij in hun periode als vrijwilliger hebben meegemaakt. Hieruit komt soms het besef dat ze wel nog steeds belangrijk zijn voor de organisatie. Dit zorgt er dan voor dat de vrijwilliger terug gemotiveerd geraakt (Haski-Leventhal & Bargal, 2008).

Ten slotte stellen zij voor om een pauze in te lassen. De vrijwilliger neemt dan tijdelijk afstand van de organisatie, maar blijft wel in contact met andere vrijwilligers of de verantwoordelijke. Na een tijdje vinden sommigen dan terug energie en motivatie om zich terug volledig te engageren (Haski-Leventhal & Bargal, 2008).

5.2.4.2 Animatoren VS co-animatoren

Binnen een speelpleinwerking hebben animatoren de mogelijkheid om door te groeien tot hoofdanimator of speelpleinverantwoordelijke. Doordat co-animatoren nooit de eindverantwoordelijkheid krijgen, zullen zij dus ook niet kunnen doorgroeien naar deze functies. Co-animatoren kunnen wel nieuwe uitdagingen krijgen als hun takenpakket wordt aangepast. Als de co-animator voordien bijvoorbeeld enkel een ondersteunende functie had, kan men proberen de co-animator een trekkende rol te geven.

Bij mensen met een verstandelijke beperking is het moeilijker om aan zelfreflectie te doen (Mulder, 2015). Co-animatoren zullen hier dus extra in ondersteund moeten worden. In de interviews geven zij aan dat visuele ondersteuning voor hen het beste werkt.

Ten slotte werd het inlassen van een pauze aangehaald. Co-animatoren kunnen, net zoals animatoren, beslissen even niet meer deel uit te maken van het speelplein. Soms vinden zij daarna dan terug motivatie om zich verder te engageren.

5.2.5 Fase 5: het pensioen

Indien de vrijwilliger geen nieuwe motivatie vindt, volgt de exit-overgang. De vrijwilliger scheidt zich dan zowel emotioneel en psychisch van de organisatie, de vrijwilligers en de doelgroep.

Methodologie

Vanuit de VDS merkte men dat het werken met co-animatoren soms leidt tot een succesverhaal en soms niet. Men vindt het belangrijk dat deze co-animatoren zich gewaardeerd voelen op het speelplein, dat ze gezien worden als volwaardig onderdeel en dat de andere animatoren de aanwezigheid van de co-animator als meerwaarde ervaren. Hieruit is volgende hoofdvraag ontstaan:

“Op welke manier kunnen speelpleinen ondersteuning bieden om het welbevinden van co-animatoren op het speelplein te verbeteren?”

Verder zijn volgende bijvragen geformuleerd:

- Hoe ervaren co-animatoren het werken op een speelplein?
- Welke (extra) ondersteuningsnood hebben co-animatoren op een speelplein?
- Welke rol kan VDS spelen in dit proces?

Om een antwoord te bekomen op deze vragen wordt eerst een literatuurstudie uitgevoerd. Hierbij worden begrippen verklaard en theorieën verduidelijkt. Deze theorie wordt vervolgens afgetoetst aan de praktijk. De huidige omstandigheden hebben echter wel invloed op het praktijkonderzoek. Door de corona-maatregelen is het verboden onnodige verplaatsingen te doen en om minder dan 1,5 meter in de buurt te komen van anderen. Mensen met een verstandelijke beperking behoren tot de risicogroepen. Hierdoor zal het afnemen van interviews, zelfs na het versoepelen van de maatregelen, een risico blijven. Er is geen mogelijkheid om deze gesprekken op een professionele manier digitaal te laten doorgaan. Een deel van het praktijkonderzoek werd gelukkig reeds voor de maatregelen uitgevoerd. Dit gebeurde op verscheidene manieren. Er werd zowel een kwalitatief als een kwantitatief onderzoek uitgevoerd.

Een kwalitatief onderzoek is een onderzoek waarbij men bij enkele respondenten, veel informatie kan halen, dit meestal door middel van open vragen (AP Hogeschool, 2018). Deze interviews worden afgenomen bij de co-animatoren zelf en hun ouders. De focus ligt dus op jongeren met een verstandelijke beperking. De mate waarin deze jongeren beperkt zijn verschilt per individu. Voor sommigen is lezen een drempel, voor anderen is schrijven moeilijker, etc. Ik heb voor deze onderzoeksmethode gekozen omdat er door gebruik te maken van een interview praktische drempels werden weggenomen. Tegelijk kan men bij een diepte-interview dieper in gaan op de manier waarop de co-animatoren het speelplein ervaren en is er ruimte om bijvragen te stellen.

De VDS heeft een lijst ter beschikking gesteld met alle co-animatoren die de voorbije jaren reeds cursus gevolgd hebben. Op deze lijst worden hun naam, hun contactgegevens en het jaar waarin ze cursus gevolgd hebben vermeld. Van hieruit werd een mail verstuurd waarin vermeld stond waarover het onderzoek ging en met de vraag of ze interesse hadden om een interview af te leggen. Hierop kwam respons van vijf co-animatoren en hun ouders die graag een interview wilden afleggen. Door de omstandigheden zijn er slechts twee interviews kunnen doorgaan. Hierdoor zullen de resultaten slechts een beperkt beeld schetsen.

Verder is er een enquête afgenomen bij speelpleinverantwoordelijken. Hiermee kan een praktisch beeld geschetst worden van de manier waarop er met co-animatoren gewerkt wordt. Doordat het takenpakket van co-animatoren steeds op maat wordt samengesteld,

gaat elk speelplein hier op een andere manier mee om. De antwoorden op de vragen zullen dus waarschijnlijk ook vaak verschillen. Aangezien de vragen meestal gesloten zijn, zullen de mogelijke antwoorden beperkt blijven. De respondenten krijgen niet altijd de kans hun antwoord te nuanceren en de onderzoeker kan geen bijvragen stellen. Toch heb ik voor een enquête gekozen omdat dit een onderzoeksmethode is waarbij er gemakkelijk veel respondenten bereikt kunnen worden.

Er wordt ook een enquête afgenomen bij animatoren die reeds werken met co-animatoren. Deze enquête richt zich minder op praktische zaken, maar be vraagt wel de manier waarop de animatoren het werken met co-animatoren ervaren. Zo wordt er gevraagd hoe zij werden voorbereid op het werken met een co-animator en op welke manier zij met een co-animator samenwerken. Op die manier kan er een beeld gevormd worden van de manier waarop zij tegenover de co-animator staan en welke factoren een invloed hebben op het welbevinden van de co-animatoren. Ook hier worden veel gesloten vragen gesteld waardoor de antwoordmogelijkheden van de respondenten beperkt blijven.

Beide enquêtes werden gedeeld via de nieuwsbrief van de VDS en facebook. Op facebook werd deze zowel op de algemene facebookpagina van de VDS gedeeld, als in specifieke groepen voor speelpleinverantwoordelijke, als door individuen. Doordat deze via verschillende kanalen verspreid werd, is er veel respons op gekomen. De enquête voor de speelpleinverantwoordelijken kent 20 respondenten en die van de animatoren kent 89 respondenten. Doordat deze via sociale media werd verspreid, zijn er ook enkele speelpleinverantwoordelijken en co-animatoren die de enquête van de animatoren hebben ingevuld. Deze zullen uit de gegevens gefilterd worden om toch een representatief beeld van de gegevens te kunnen geven, maar zullen wel op een andere manier verwerkt worden.

De verwerking van de gegevens vanuit de enquête en de interviews gebeurde in verschillende stappen. De interviews werden uitgetyped en de gegevens uit de enquêtes werden toegevoegd in excel. Daarna werden deze gegevens geanonimiseerd. Dit wil zeggen dat iedere respondent een nummer kreeg waaraan hij of zij herkend kon worden. Ten slotte werden er tabellen gemaakt van de gesloten vragen. Op die manier konden deze gegevens gemakkelijk vergeleken worden. De antwoorden op de open vragen en de interviews werden geanalyseerd en verwerkt.

Ten slotte is het de bedoeling een focusgroep te organiseren met speelpleinverantwoordelijken. Deze zou plaats vinden na de deadline voor het invullen van de enquêtes. Op die manier kunnen de enquêtes eerst verwerkt worden en hebben zowel de speelpleinverantwoordelijken de kans om zaken te nuanceren, als de onderzoeker de kans om bijvragen te stellen. Deze zal echter niet kunnen doorgaan omdat de huidige omstandigheden het niet toestaan.

Zowel de enquêtes als de interviews werden opgebouwd volgens de theorie van de organisationele socialisatie. Deze theorie beschrijft, zoals eerder vermeld, de fases die een vrijwilliger doorloopt bij de binding aan een organisatie. Er werd bij het opstellen van de enquêtes en het interview gekeken naar wat deze theorie zei over elke fase van de binding aan de organisatie. Van daaruit werd steeds een link gelegd met hoe een animator of speelpleinverantwoordelijke in deze fase zich zou verhouden tegenover de co-animator.

Resultaten

Om een antwoord te bieden op de vraag 'Op welke manier kunnen speelpleinen ondersteuning bieden om het welbevinden van co-animatoren op het speelplein te verbeteren?' zijn er binnen dit onderzoek op drie verschillende manieren praktijkgegevens verzameld. Door op drie verschillende manieren te werken is er de mogelijkheid om te werken op maat. Co-animatoren zijn animatoren met een beperking. Zij hebben dus een andere aanpak nodig dan animatoren en speelpleinverantwoordelijken.

Eerst en vooral werden er twee verschillende enquêtes opgesteld. De doelgroep van de eerste enquête bestond uit de animatoren die reeds met een co-animator hadden samengewerkt. De tweede enquête had als doelgroep de speelpleinverantwoordelijken van de speelpleinen die reeds met een co-animator hadden samengewerkt. Beide enquêtes hebben grotendeels gelijkaardige vragen. Deze vragen zijn opgesteld, vertrekkende vanuit de theorie van de organisationele socialisatie. Bij de enquête met de animatoren als doelgroep werd meer gevraagd naar hun ervaring in het werken met co-animatoren, terwijl er bij de enquête voor de speelpleinverantwoordelijken eerder de praktische zaken zoals vergoeding etc. bevroegd werden.

Ten slotte werden er interviews afgenomen bij de co-animatoren zelf. De vragen van deze interviews werden eveneens opgesteld aan de hand van de theorie rond organisationele socialisatie.

In de theorie werden stappen van ondersteuning bij mensen met een verstandelijke beperking beschreven en de fases van de binding aan een organisatie. Deze theorie zal vergeleken worden met de resultaten uit het praktijkonderzoek.

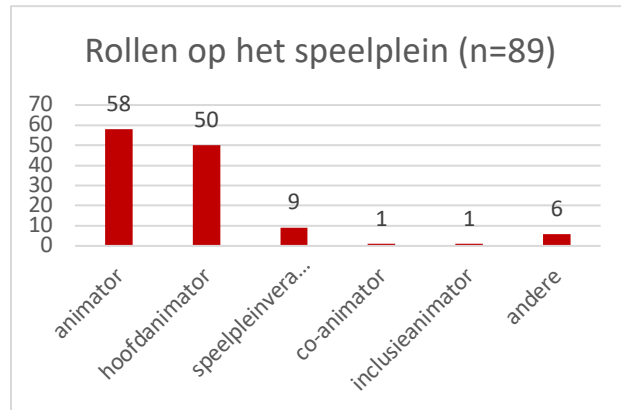
6 Algemeen beeld van de respondenten

6.1 Enquête animatoren

6.1.1 Over animatoren

6.1.1.1 Rollen op het speelplein

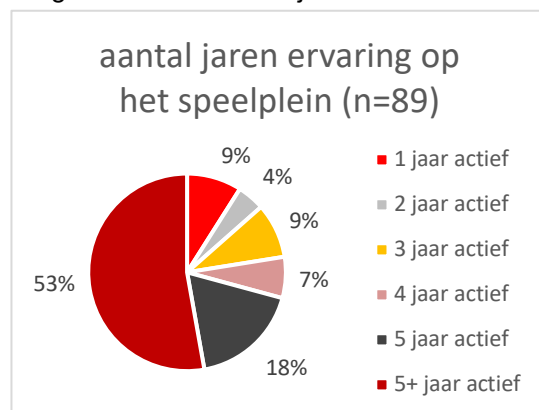
De enquête voor de animatoren telt 89 respondenten. Doordat deze enquête online werd verspreid, had ik geen invloed op wie deze enquête wel en niet invulde. Hierdoor hebben niet alleen animatoren en hoofdanimatoren gereageerd, maar ook enkele speelpleinverantwoordelijken, een inclusieanimator en een co-animator. Doordat animatoren vaak meerdere rollen opnemen op het speelplein hadden de respondenten de mogelijkheid om meer dan één antwoord aan te duiden. We zien wel dat de meeste respondenten hoofdzakelijk animatoren en hoofdanimatoren zijn.

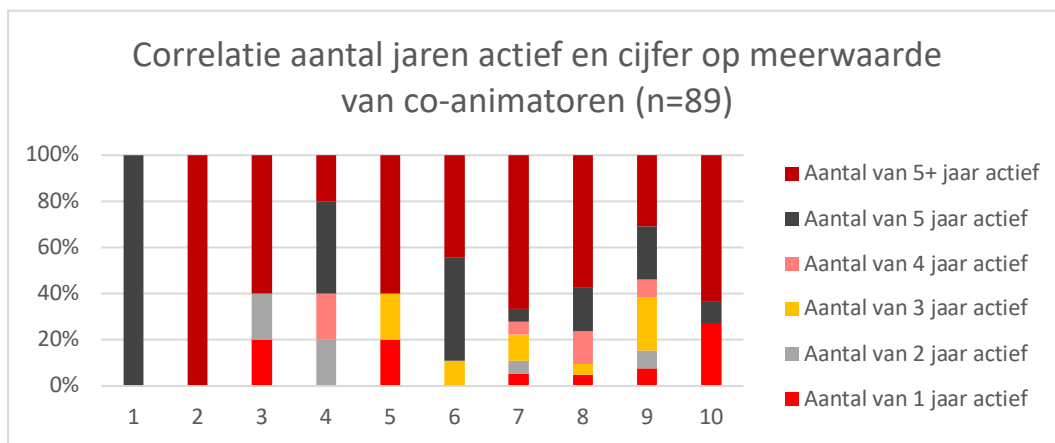
6.1.1.2 Aantal jaren ervaring

We zien dat meer dan 70% van de respondenten vijf jaar of langer actief is binnen een speelpleinwerking. We kunnen dus stellen dat het grootste deel de respondenten ervaren animatoren zijn.

De respondenten kregen een kans om aan te geven in hoeverre zij het werken met co-animatoren als meerwaarde ervaren. Hierbij kregen ze de mogelijkheid om een cijfer van 1 tot 10 te geven, waarna ze mochten uitleggen waarom ze dit cijfer hebben gegeven. We spreken binnen dit eindwerk van een meerwaarde vanaf de respondenten een 7 of hoger hebben gegeven. We nemen 7 als grens omdat we hierbij vaak nog positieve reacties krijgen. Vanaf een 6 of lager wordt de co-animator al meer als last of extra werk gezien.

We zien echter dat het aantal jaren ervaring geen invloed heeft op het al dan niet een meerwaarde zien in het samenwerken met co-animatoren.

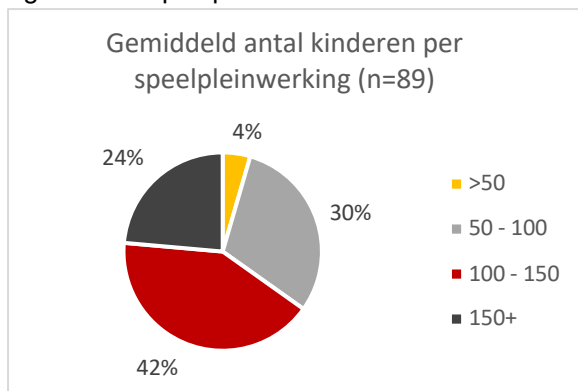

6.1.2 Over speelpleinwerking

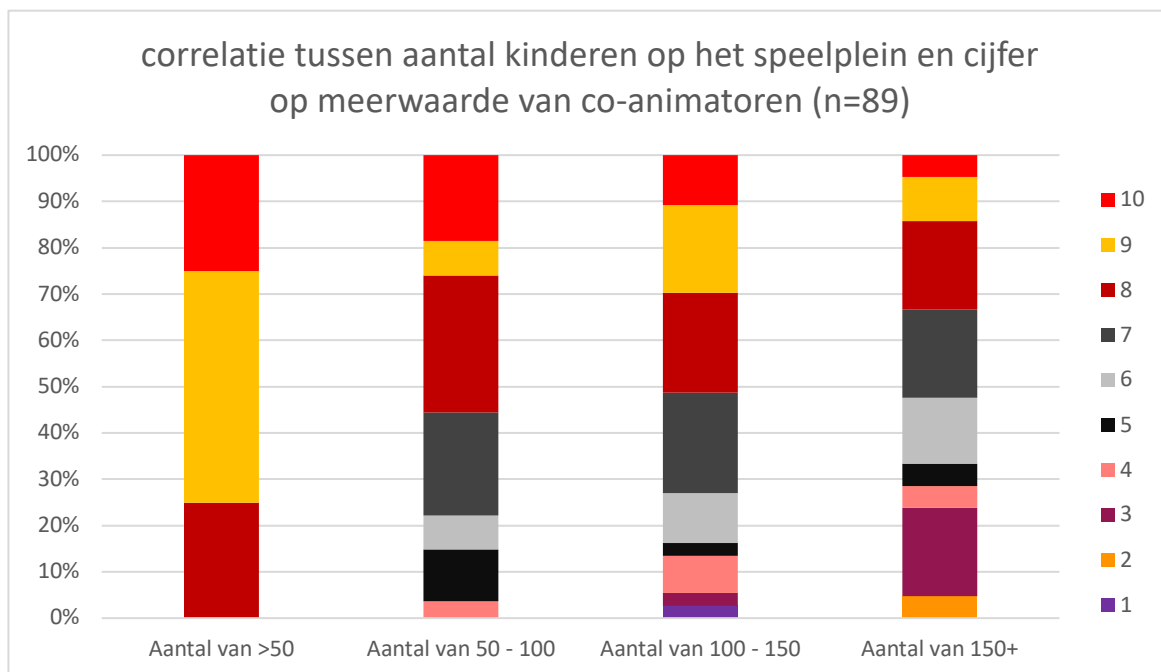
6.1.2.1 Gemiddeld aantal kinderen per dag

Doordat speelpleinwerkingen sterk van elkaar verschillen, is het interessant om te kijken of er een relatie is tussen het aantal kinderen en de meerwaarde die de animatoren zien in het samenwerken met co-animatoren. 42% van de speelpleinen ontvangen een gemiddeld 100 tot 150 kinderen per dag. Slechts 4% heeft minder dan 50 kinderen per dag.

We zien dat het aantal kinderen dat per dag naar het speelplein komt wel een invloed heeft op de meerwaarde die de animatoren zien in het werken met een co-animator. De animatoren die actief zijn op een speelplein waar gemiddeld minder dan 50 kinderen per dag aanwezig zijn, schatten de meerwaarde van de co-animator hoog in. Bij de speelpleinen waar er meer kinderen aanwezig zijn, zijn de meningen meer verdeeld. Dat er minder verdeeldheid is bij de speelpleinen met minder kinderen zou ook kunnen liggen aan het feit dat slechts 4% van de respondenten actief zijn op een speelplein met minder dan 50 kinderen.

Toch zien we dat bij speelpleinen waar er gemiddeld 50 tot 100 kinderen per dag aanwezig zijn, meer dan 75% van de respondenten een score van 7 of meer geeft. Bij speelpleinen waar er gemiddeld 100 tot 150 kinderen aanwezig zijn is dit iets meer dan 70% en bij speelpleinen waar er gemiddeld meer dan 150 kinderen aanwezig zijn is dit slechts iets meer dan 50%. We stellen dus wel vast dat hoe meer kinderen er per dag aanwezig zijn op het speelplein, hoe minder de co-animator als meerwaarde wordt gezien.

Als we een vergelijking maken tussen de redenen die gegeven worden door de categorieën '50 – 100 kinderen' en '150+ kinderen', zien we dat deze in grote mate gelijk zijn. Ze stellen allebei dat speelplein er is voor iedereen en dat co-animatoren een meerwaarde zijn voor zowel de animatoren als voor de kinderen. Als animator leer je samenwerken met iedereen en ieders sterktes en zwaktes. Voor de kinderen is het een meerwaarde dat zij zien dat mensen met een beperking ook zotte dingen kunnen doen.

“Kinderen zijn vaak grote fans van dit soort animatoren en ik zelf geniet er ook van om dit soort mensen in onze ploeg te kunnen opnemen en hen te zien openbloeien en zich te amuseren” Respondent 3, enquête voor animatoren.

“Ik vind het sowieso een gigantische meerwaarde dat mensen met een beperking kunnen meedraaien met de maatschappij zoals mensen zonder beperking die ervaren. Het feit dat de co-animator op ons speelplein gewoon zichzelf kan zijn en zijn talenten tot uiting kan laten komen, vind ik simpelweg geweldig! Dat kinderen leren dat mensen met een beperking niet griezelig of raar of vreemd zijn, vind ik mooi meegenomen.” Respondent 81, enquête voor animatoren.

Er wordt verder ook in beide categorieën aangegeven dat co-animatoren zeker extra ondersteuning vragen. In sommige gevallen zelfs meer dan kinderen, maar dit is afhankelijk van de co-animator. Wat wel opvalt is dat er binnen de categorie '150+ kinderen' 55% van de respondenten aangeeft dat het werken met co-animatoren extra werk vraagt, terwijl dit binnen de categorie '50 – 100 kinderen' slechts 41%

Binnen de categorie '150+ kinderen' wordt er echter enkele keren aangegeven dat dat zij vaak te maken hebben met een animatorentekort. De animatoren moeten zich dan meer focussen op het begeleiden van kinderen, waardoor er geen ruimte is om de extra ondersteuning van een co-animator er nog bij te nemen. Dit is vaak in combinatie met dat het takenpakket van de co-animator niet duidelijk is, waardoor de co-animator minder vaak nuttig bezig kan zijn.

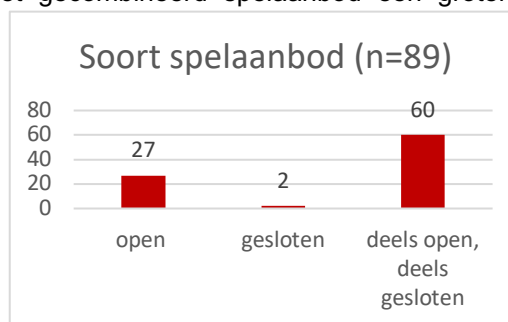
“Wij staan vaak met vrij weinig animatoren en aangezien een co-animator niet alleen een activiteit mocht begeleiden, kon dit vaak voor moeilijkheden zorgen. Onze co-animator was niet graag met kinderen/kleuters bezig en wou andere (kleinere) taken ook niet doen waardoor het moeilijk werd om de co-animator nuttig in te zetten.” Respondent 19, enquête voor animatoren

Hieruit kunnen we concluderen dat de animatoren op speelpleinen die meer dan 150 kinderen per dag ontvangen, vaak niet de mogelijkheid hebben om co-animatoren de extra ondersteuning te bieden die ze nodig hebben. Doordat daarbovenop het takenpakket van de co-animatoren niet voor iedereen duidelijk is, loopt de co-animator vaak verloren. Hierdoor zien zij de meerwaarde van de co-animator minder in dan op speelpleinen waar er minder kinderen per dag aanwezig zijn.

6.1.2.2 Spelaanbod

Het spelaanbod op een speelplein kan open, gesloten of een combinatie zijn. De meeste respondenten bij deze enquête geven aan dat hun speelpleinwerking een combinatie heeft van een open en gesloten aanbod. Slechts in enkele gevallen wordt er gewerkt met een gesloten spelaanbod. Doordat er weinig respondenten zijn die met een gesloten aanbod werken, zou een vergelijking tussen de meerwaarde van co-animatoren in het gesloten aanbod en het open aanbod niet representatief zijn.

Als we deze vergelijking wel maken tussen het open spelaanbod en het deels open, deels gesloten spelaanbod zien we dat er bij het gecombineerd spelaanbod een grotere verspreiding is, terwijl het cijfer dat men geeft aan de meerwaarde dat men ziet in het werken met co-animatoren bij het open spelaanbod tussen de 3 en de 10 ligt. De respondenten die de cijfers 1 en 2 gegeven hebben behoren dus beide tot een speelplein met een gecombineerd spelaanbod. Er zijn echter maar 2 van de 60 respondenten die deze cijfers gegeven hebben. Dit is verwaarloosbaar. Hierdoor kunnen we concluderen dat er geen relatie is tussen het soort spelaanbod en de meerwaarde die de co-animatoren bieden volgens de animatoren.

Voor de co-animatoren is het soort spelaanbod echter wel belangrijk. Tijdens het gesloten spelaanbod, waarbij spellen worden voorzien per leeftijdscategorie, krijgen de co-animatoren vaak andere taken of ze mogen gewoon meespelen met de kindjes. Ze krijgen hierbij dus een eerder ondersteunende functie.

De co-animatoren geven aan dat ze tijdens het open spelaanbod wel meer verantwoordelijkheid krijgen. Ze mogen vaak hun eigen activiteit begeleiden en krijgen de kans om een speluitleg te geven. De reden dat ze deze kansen tijdens het open spelaanbod wel krijgen is omdat de activiteiten hier vaak minder regels hebben die moeten worden uitgelegd. De spellen tijdens het gesloten spelaanbod vergen vaak ook veel voorbereiding en spelinzicht. Dit is daarom iets wat van co-animatoren vaak niet verwacht wordt. Het is voor co-animatoren dus een lagere drempel om een open spelaanbod te begeleiden dan een gesloten spelaanbod.

6.2 Enquête speelpleinverantwoordelijken

De tweede enquête telt 20 respondenten. Deze respondenten zijn allemaal speelpleinverantwoordelijken. Bij deze enquête waren de vragen meer gericht op de praktische organisatie van de speelpleinwerking en het werken met co-animatoren. Er werd dus niet gevraagd in hoeverre zij het werken met een co-animator zien als meerwaarde.

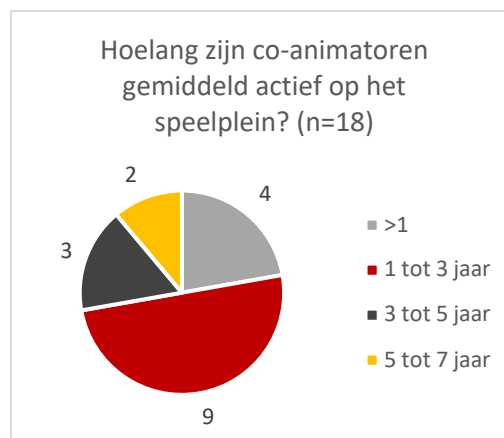
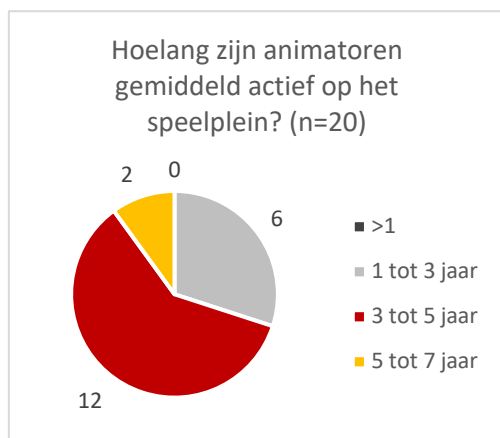
Wat wel werd bevestigd is hoe lang de animatoren en co-animatoren gemiddeld actief zijn op het speelplein en op welke manier zij vergoed worden. De VDS stelt dat het verhaal rond co-animatoren soms een succesverhaal is, maar soms ook helemaal niet. Door de vergelijking te maken tussen het aantal jaren animatoren en co-animatoren actief zijn, kunnen we een beter beeld scheppen over de verhoudingen tussen hoe lang animatoren en co-animatoren gemiddeld actief zijn. Bij een speelplein waar animatoren minder lang actief zijn, zou het een logisch gevolg kunnen zijn dat de co-animatoren ook minder lang actief zijn. Het is pas opvallend indien de animatoren langer actief zijn en de co-animatoren sneller afhaken of vice versa.

Een vergoeding is een blijk van appreciatie vanuit de speelpleinwerking naar de animatoren en co-animatoren toe. Uit een interview blijkt dat de manier waarop dit gebeurt wel voor spanningen kan zorgen. Het lijkt mij dan ook zeer interessant om deze vergelijking te maken.

6.2.1 Gemiddeld aantal jaren actief

Animatoren blijven grotendeels 3 tot 5 jaar actief op een speelplein. Voor co-animatoren ligt dit gemiddelde op 1 tot 3 jaar. Dit verschil zou eraan kunnen liggen dat het traject voor co-animatoren pas sinds 2016 bestaat.

Wat wel opvalt is dat de animatoren allemaal langer dan 1 jaar actief blijven, terwijl er bij de co-animatoren 20% minder dan 1 jaar actief is. Dit zou te wijten kunnen zijn aan het gebrek aan ondersteuning of het welbevinden op het speelplein. De reden waarom animatoren en co-animatoren stoppen werd echter niet bevestigd, waardoor dit een vooronderstelling is en niet met zekerheid bevestigd kan worden.

6.2.2 Vergoeding

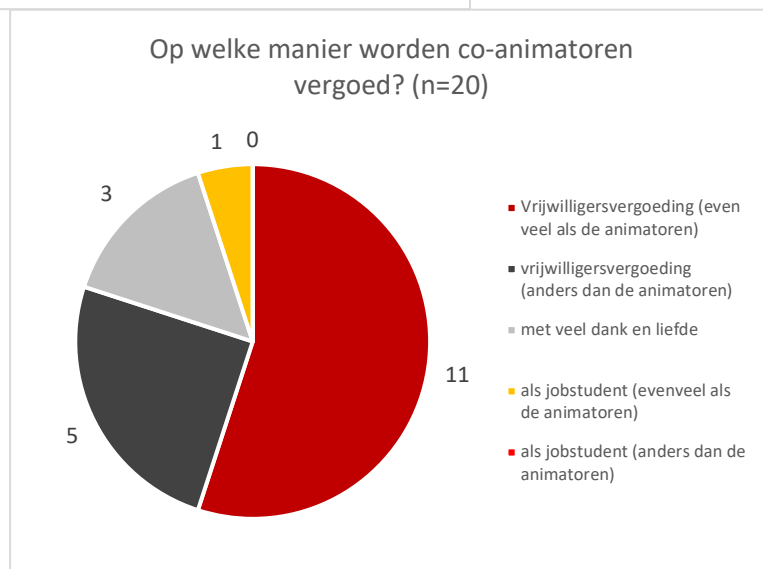
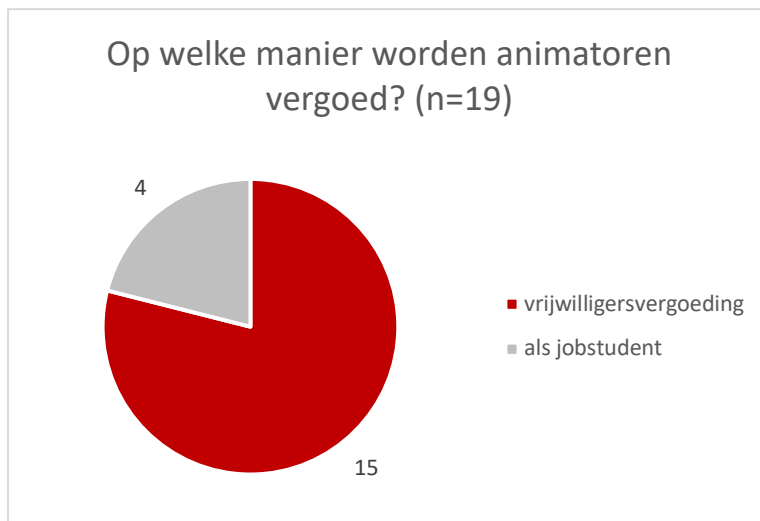
Animatoren worden in meer dan 75% vergoed als vrijwilliger. Dit is in overeenstemming met wat er in de literatuurstudie vermeld staat.

Bij co-animatoren wordt ook 75% vergoed als vrijwilliger. Toch is deze vergoeding in 1/3 van de gevallen anders dan die van de animatoren. De reden die hiervoor gegeven werd is dat co-animatoren een ander takenpakket krijgen dan animatoren. De animatoren vinden het in sommige gevallen niet eerlijk dat een co-animator even veel zou verdienen als zij omdat de co-animator minder verantwoordelijkheden heeft en de animator extra werk moet steken in de co-animator. Dit kan ervoor zorgen dat de animatoren minder open staan voor het werken met co-animatoren.

15 % van de co-animatoren krijgt geen vrijwilligers-vergoeding, maar wordt wel geapprecieerd in wat hij of zij doet. Dit gebeurt dan op een andere manier dan met een financiële vergoeding.

Voor co-animatoren is het niet belangrijk dat ze vergoed worden. Zij willen vooral de kinderen een leuke dag bezorgen en voor zichzelf een zinvolle dagbesteding hebben tijdens de vakantieperiodes. Er wordt echter wel aangegeven dat zij het belangrijk vinden

dat het werk dat zij doen als waardevol wordt erkent. Op welke manier deze erkenning gebeurt, is minder van belang.

6.3 Interviews co-animatoren

Het doel was om minstens vijf interviews af te nemen met co-animatoren en hun ouders. De vragen zouden gesteld worden aan de co-animatoren, waarna de ouders konden aanvullen. Door omstandigheden zijn hebben er slechts twee interviews kunnen plaatsvinden. Hierdoor kunnen de resultaten minder representatief zijn.

	Respondent 1	Respondent 2
Geslacht	Vrouw	Man
Als kind op het speelplein?	Ja	Ja
Co-animatorcursus gevolgd?	Ja	Ja
1 ^e ervaring als animator	2017	2016
Andere ervaring met kinderen?	Ja : stage in een kleuterklas	Nee
Ouders aanwezig op het interview?	Nee	Ja

We zien dat bij de eerste respondent 1 de ouders niet aanwezig waren en bij respondent 2 wel. Het zou zeker een meerwaarde geweest zijn moesten deze bij respondent 1 ook aanwezig zijn geweest. Zij zouden antwoorden van de co-animator kunnen aanvullen of een ander perspectief kunnen aanbrengen. Respondent 1 voelde zich echter meer op haar gemak met een één op één gesprek.

7 Voorbereiding op werken met co-animatoren

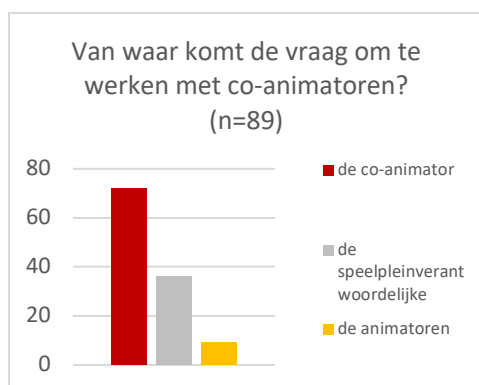
Zoals in de theorie beschreven werd, verloopt het aanmeldingsproces bij animatoren en co-animatoren op dezelfde manier. De manier waarop het speelplein met de aanmelding van de co-animator omgaat is echter wel anders dan bij animatoren.

Binnen dit hoofdstuk bekijken we eerst wie het voorstel opbrengt om met co-animatoren te werken en wie de uiteindelijke beslissing maakt. De bedoeling was om in focusgroepen dieper in te gaan op de factoren die deze beslissing beïnvloeden.

Daarna zal er worden stilgestaan bij de verwachtingen die de co-animator heeft tegenover het speelplein. Volgens de theorie worden deze verwachtingen vooral in deze periode gecreëerd. De manier waarop er met deze verwachtingen wordt omgegaan heeft een invloed op het verdere verloop van de carrière als co-animator.

Bij de aanmelding van animatoren heeft de speelpleinwerking een duidelijk beeld van wat er van de animatoren verwacht zal worden. Bij co-animatoren is dit beeld niet direct zo duidelijk. De animatoren hebben geen vaste draaiboeken over hoe men moet omgaan met co-animatoren, daardoor creëren zij in deze fase ook terug verwachtingen en angsten die al dan niet even realistisch zijn. Het is dus ook belangrijk hier even bij stil te staan.

7.1 Aanmelding van co-animatoren

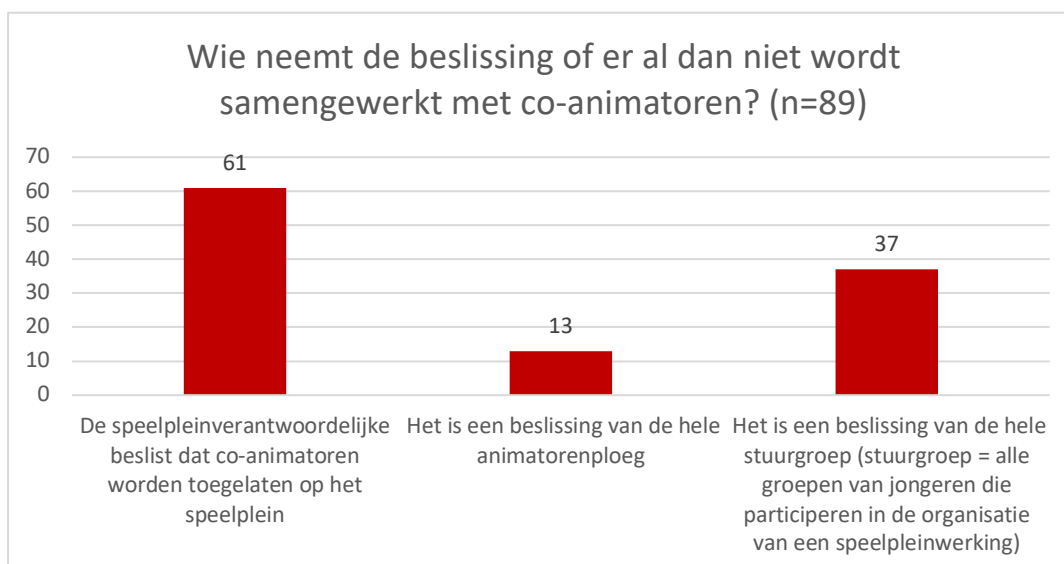

In de meeste gevallen is het de co-animator zelf die aan het speelplein vraagt of hij of zij daar als co-animator mag beginnen. In de tweede plaats is het de speelpleinverantwoordelijke die het voorstel doet om met co-animatoren te werken. De animatoren komen soms zelf met het idee, maar dit komt het minst vaak voor. Toch zijn de animatoren degenen die met de co-animatoren zullen moeten samenwerken.

De beslissing om te werken met co-animatoren ligt vooral bij de speelpleinverantwoordelijke en de stuurgroep. Slechts in enkele gevallen wordt de hele speelpleinploeg betrokken.

In de enquête van de speelpleinverantwoordelijken werd de stelling geformuleerd 'animatoren staan open om met co-animatoren samen te werken.' Dit was een gesloten vraag waarbij men kon kiezen tussen helemaal niet eens, niet eens, mee eens en helemaal mee eens. 6 respondenten reageerden met 'helemaal mee eens', 12 respondenten reageerden met 'mee eens'. Ondanks dat de animatoren amper bij deze beslissing worden betrokken, geven de speelpleinverantwoordelijken dus wel aan dat de animatoren open staan om samen te werken met co-animatoren.

Ondanks dat animatoren niet betrokken worden bij de beslissing om te werken met co-animatoren geeft toch 72% aan dat ze werken met co-animatoren een meerwaarde vinden.

7.2 Verwachtingen

7.2.1 Verwachtingen van de co-animatoren

Een van de co-animatoren gaf aan niet goed meer te weten wat zijn verwachtingen waren voor hij op het speelplein begon. De andere co-animator gaf aan dat ze bang en zenuwachtig was. Ze had wel een informatieboekje gekregen, maar wist nog steeds niet goed hoe de eerste dag zou verlopen. Daarbovenop was ze bang voor hoe de mede-animatoren, kinderen en ouders op haar zouden reageren.

Ze gaf aan dat haar verwachtingen anders waren dan de realiteit. Er kwam veel tegelijk op haar af. Ze had verwacht dat er minder thema's zouden zijn en dat iedereen meer samen zou spelen.

Een duidelijker beeld van wat ze kon verwachten had haar wel kunnen helpen om haar beter voor te bereiden.

7.2.2 Verwachtingen van de animatoren

In het algemeen geven de animatoren aan dat ze zeer positief stonden tegenover het werken met co-animatoren.

Anderen gaven aan dat ze in het begin niet goed wisten wat ze konden verwachten. Uiteindelijk heeft ongeveer de helft van degene die aangeeft in het begin negatief tegenover het werken met co-animatoren te staan, aan dat het uiteindelijk wel een positieve ervaring was.

Respondenten uit het interview van de animatoren	Hoe stond je in het begin tegenover co-animatoren?	Hoe is je kijk op co-animatoren geëvolueerd?
R12	Enthousiast maar met een bang hart	Kei gigantisch fantastisch enthousiast!
R16	sceptisch	omgebogen naar positief

R20	Met gemengde gevoelens. Onwetendheid over wat je kan verwachten	Heel positief
R41	Als ik begon op het speelplein was er een angst en onzekerheid.	Ik heb veel bijgeleerd over inclusie, beperkingen, talenten... dankzij speelpleinwerking, studie... waardoor ik voornamelijk heel positief ben beginnen kijken naar co-animatoren. Mijn interesse in mensen met beperkingen groeide en mijn liefde ook. Daar open te staan, je onzekerheden te begrijpen en te leren inspelen op de noden van anderen werd het makkelijker om positief te kijken naar mensen met extra noden.
Resultaat	Cel	Cel

8 Samenwerken met co-animatoren

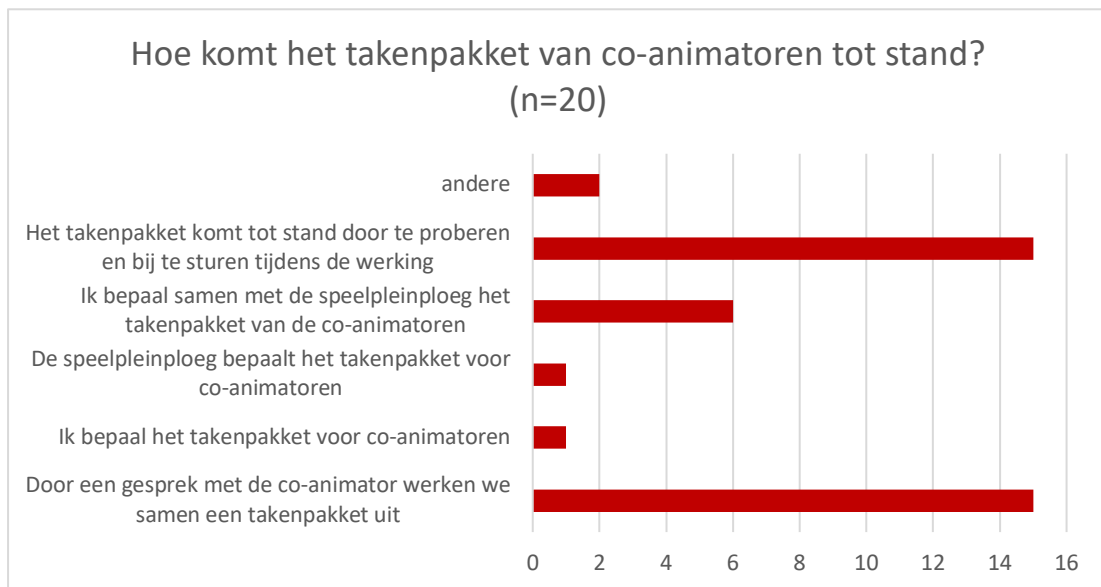
Na een voorbereidingsperiode gaan de co-animatoren aan de slag op het speelplein. Nieuwe animatoren nemen vaak een ondersteunende functie op. Dit doen ze naast een ervaren animator, op die manier kunnen ze observeren hoe de ervaren animator handelt en op die manier bijleren.

Eerst zullen we kijken naar het takenpakket van co-animatoren en hoe dit tot stand komt. De theorie beschrijft ook vier vormen van ondersteuning die de binding aan de organisatie vergemakkelijken. Er zal vervolgens dus ook gekeken worden naar de manier waarop co-animatoren ondersteund worden.

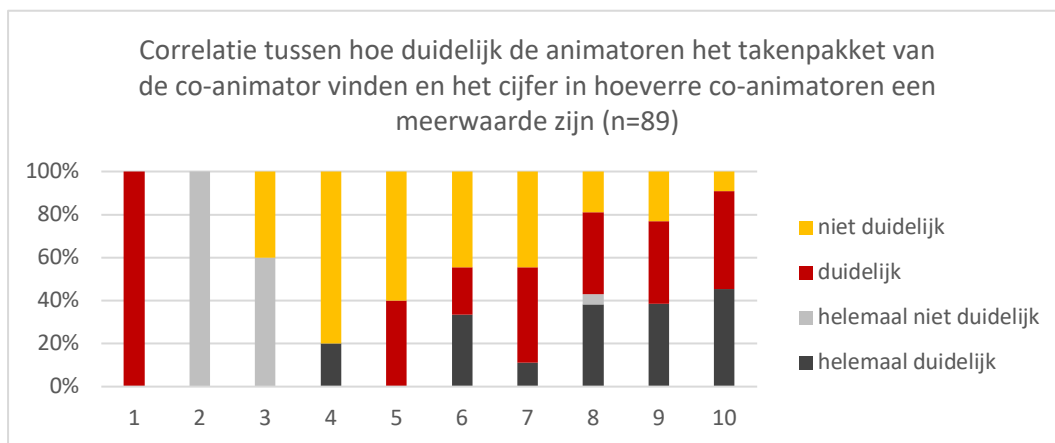
Ten slotte hebben animatoren ook nieuwe verwachtingen en angsten in het werken met co-animatoren. Het begeleiden van co-animatoren vraagt dan ook andere vaardigheden. Daarom zullen we ook stil staan bij de manier waarop werken met co-animatoren invloed heeft op de taaklast van animatoren.

8.1 Takenpakket van de co-animator

De taken van een co-animator zijn volgens de literatuur op maat van zijn of haar talenten en interesses. Hoe deze juist tot stand komt, wordt niet specifiek vermeld. Vanuit de bevraging komt dat het takenpakket meestal in samenspraak met de co-animator tot stand komt. Tijdens de werking wordt in 15 van de 20 gevallen ruimte gelaten voor evaluaties en aanpassingen. Bij 7 van de 20 respondenten worden animatoren wel betrokken bij de uitwerking van het takenpakket van co-animatoren.

Bijna 40% van de animatoren geeft wel aan dat zij het takenpakket van een co-animator niet tot helemaal niet duidelijk vinden. De animatoren die aangeven dat ze het takenpakket niet duidelijk vinden geven ook een lage score op de mate waarin zij een co-animator als meerwaarde zien op het speelplein. Hoe hoger de score die men geeft, hoe meer respondenten het takenpakket van de co-animator duidelijk vinden.

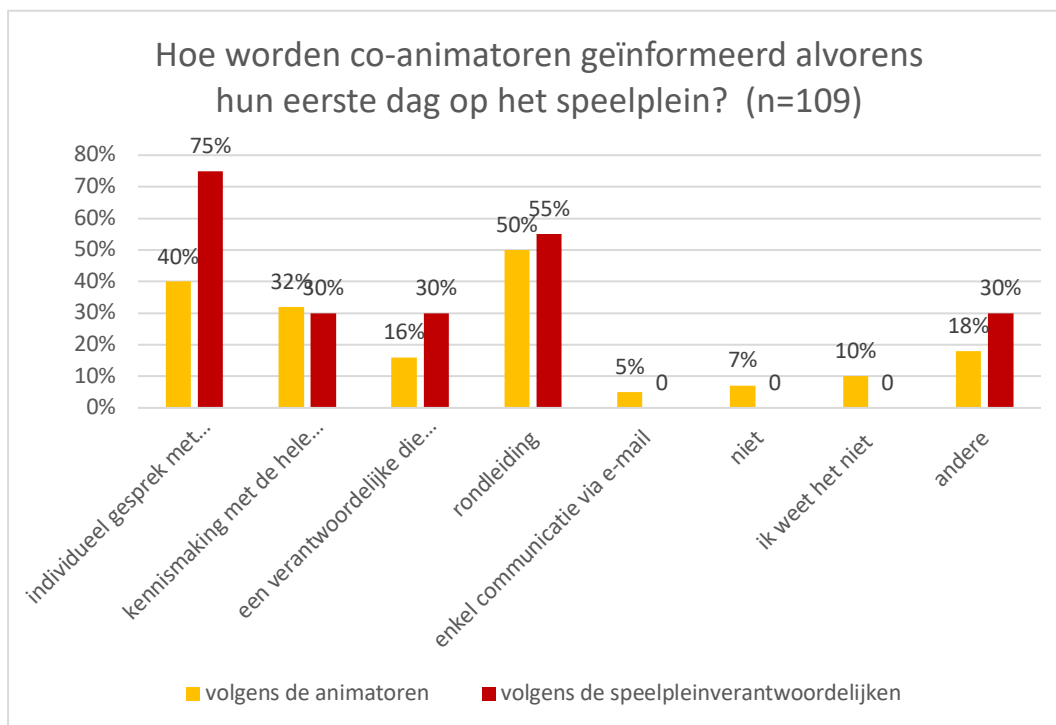
8.2 Hoe worden co-animatoren ondersteund?

8.2.1 Op voorhand

Co-animatoren worden op verschillende manieren geïnformeerd alvorens hun eerste dag op het speelplein. Vaak maakt men gebruik van een combinatie van verschillende methoden. 75% van de speelpleinverantwoordelijken geven aan dat zij zelf een kennisgesprek hebben met de co-animator. 40% van de animatoren weet dat er een kennismakingsgesprek plaats vindt bij de speelpleinverantwoordelijke.

Van deze 18 respondenten zijn er slechts 5 die zeggen dat er een specifiek moment wordt voorzien waarop de co-animator kan kennismaken met de hele speelpleinploeg. Tijdens die kennismakingsgesprekken wordt vooral besproken wanneer de co-animator aanwezig moet zijn en hoe de dagindeling op het speelplein eruitziet. Verder krijgt de co-animator ook de kans om zijn of haar verwachtingen te delen. Beide co-animatoren gaven aan dat er een infobundeltje werd meegegeven. Toch verliep hun eerste dag helemaal anders dan ze verwacht hadden.

Slechts 30% speelpleinverantwoordelijken geven aan dat er een verantwoordelijke wordt aangesteld die zich ontfemt over de ondersteuning co-animator. Dit lage cijfer zien we ook terug bij de resultaten van de animatoren. Hierbij zeggen slechts 16% van de respondenten dat er een verantwoordelijke wordt aangeduid.

8.2.2 Tijdens de werking

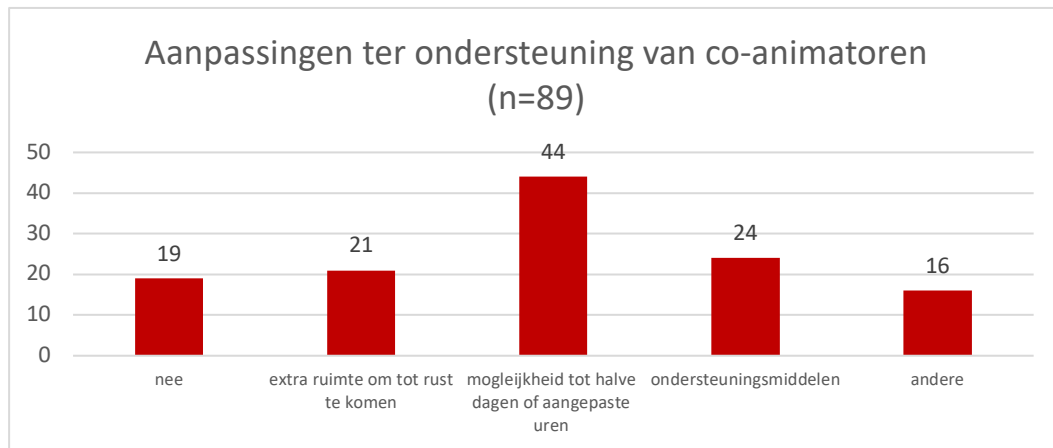
8.2.2.1 Aanpassingen ter ondersteuning van de co-animator

De vraag of er specifieke aanpassingen waren ter ondersteuning van co-animatoren werd zowel bij de enquête van de animatoren als die van de speelpleinverantwoordelijken gesteld. Doordat er vaak verschillende zaken worden gecombineerd, konden er meerdere antwoorden worden gegeven.

De helft van de speelpleinverantwoordelijken stelt dat ze geen specifieke aanpassingen doen voor de co-animatoren. De andere helft zegt dat alles mogelijk is in samenspraak met de co-animator en hun ouders, maar dat ze de co-animatoren wel zoveel mogelijk als alle andere animatoren trachten te behandelen.

Bij de animatoren worden enkele concrete aanpassingen opgemerkt. Wat het meest opvalt is de mogelijkheid tot aangepaste uren. In de interviews komt het ook aan bod dat men van animatoren wel verwachten dat zij een hele week aanwezig zijn, terwijl de co-animatoren slechts enkele dagen per week worden verwacht. Dit is steeds in samenspraak tussen de speelpleinverantwoordelijke en de co-animator en zijn of haar ouders.

Indien men 'andere' had aangeduid, kreeg men de mogelijkheid zelf iets in te vullen. Wat hier vaak aan bod komt is het aangepaste takenpakket en een extra begeleider of buddy die zich ontfermt over de co-animator, wat ook deel uitmaakt van instrumentele ondersteuning.

8.2.2.2 Hoe ondersteund?

Een van de co-animatoren gaf aan dat ze vooral ondersteund werd bij taken die haar niet lukte. De animatoren gaven tips over hoe ze met kinderen om kon gaan en helpen bij de voorbereidingen. Ze moest echter wel zelf aangeven als ze ondersteuning nodig had en had het gevoel dat de animatoren de taken dan volledig over namen in plaats van haar te helpen. Ze kon bij problemen bij alle animatoren terecht, ze had geen specifiek aanspreekpunt.

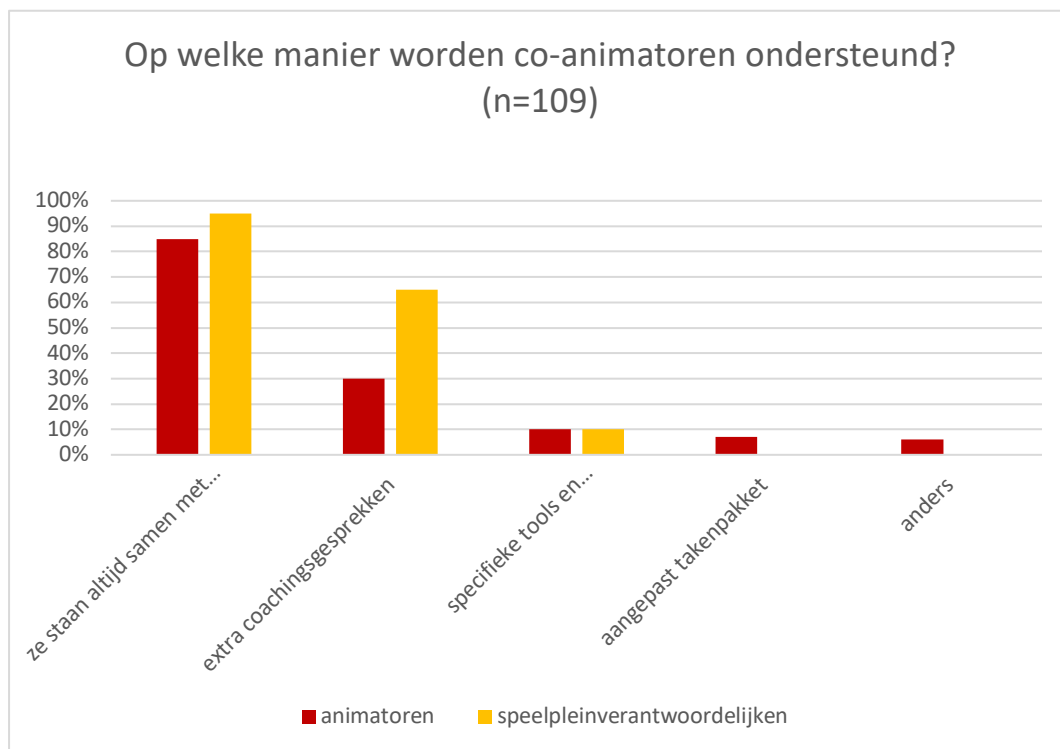
De andere co-animator werd in het begin van zijn carrière als co-animator steeds door één persoon ondersteund. Hij bleef heel de dag bij de animator en die gaf de co-animator steeds extra taken en uitleg. Nadat deze animator gestopt was, mocht iedereen hem taken geven. Dit was voor niemand duidelijk. Nu wordt hij ondersteund met specifieke tools. Zo is er een schema gemaakt waar alle taken die hij moet uitvoeren duidelijk beschreven staan. Hij kan er ook steeds op aanduiden welke taken al zijn uitgevoerd en welke hij nog moest doen. Verder zijn er ook terug twee animatoren aangeduid die zich ontfermen over de co-animator. Zij geven hem taken en helpen bij zaken die hij moeilijk vindt zoals het voorbereiden van een spel.

Uit de enquêtes bleek dat de manier waarop co-animatoren het meest ondersteund worden is door steeds samen te staan met een animator. Dit komt ook tot uiting tijdens de interviews. Dit is vaak wel enkel als er gemerkt wordt dat hier nood aan is.

Daarnaast worden er met de co-animatoren extra coaching-gesprekken gevoerd. Het valt op dat 65% van de speelpleinverantwoordelijken dit aangeven en maar 30% van de animatoren.

De animatoren geven ook aan dat de co-animator een aangepast takenpakket krijgt, terwijl speelpleinverantwoordelijken dit niet aangeven. Veel van de speelpleinverantwoordelijken vermelden dat ze de co-animator zo veel mogelijk gelijk willen behandelen als de andere animatoren. Op die manier willen ze zo inclusief mogelijk werken, ondanks dat de literatuur wel stelt dat co-animatoren een takenpakket op maat krijgen, wat dus wel anders is dan dat van animatoren. De animatoren zullen wel aangeven dat co-animatoren een aangepast takenpakket krijgen doordat ze in de praktijk merken dat de co-animator niet alle taken

even goed kan uitvoeren en het takenpakket wordt aangepast naargelang de interesses en talenten van de co-animatoren.

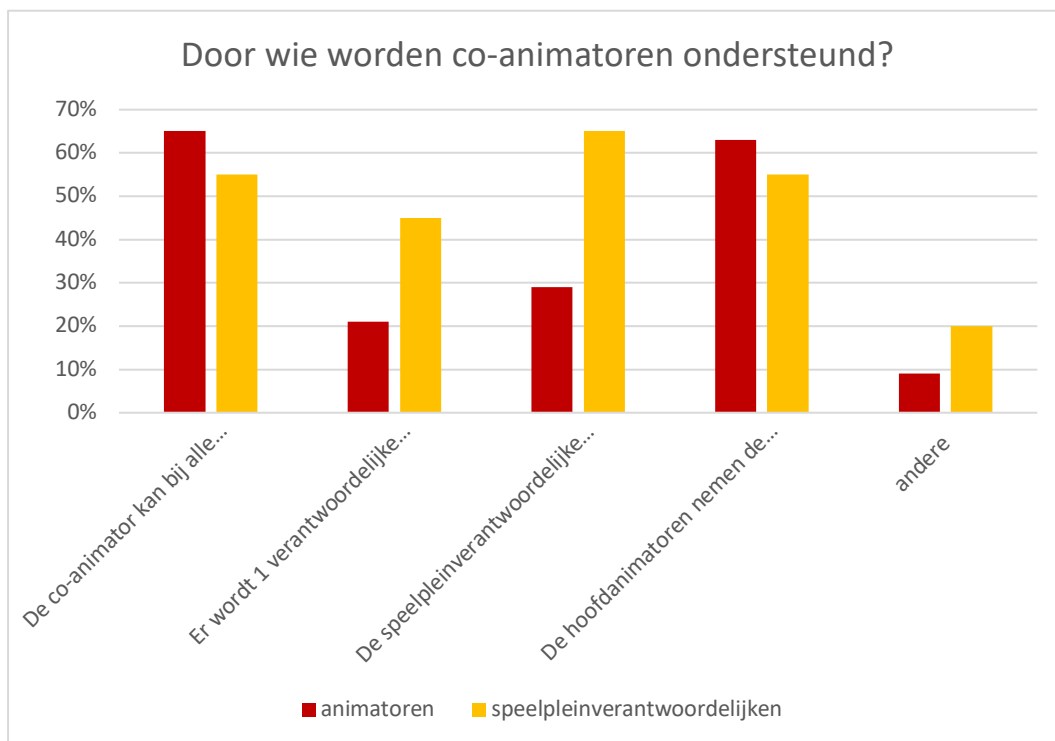

8.2.2.3 Door wie ondersteund?

Als we kijken naar wie de co-animatoren ondersteund zien we dat de animatoren vooral zeggen dat de co-animatoren worden ondersteund door alle animatoren en de hoofdanimatoren. De speelpleinverantwoordelijken geven aan dat vooral zij de ondersteuning op zich nemen, samen met de hoofdanimatoren.

Het scenario waarbij er slechts 1 persoon wordt aangeduid die de ondersteuning van de co-animatoren op zich neemt komt het minst voor. Toch geven beide co-animatoren in de interviews aan dat één aanspreekpunt zeker wel een meerwaarde is. De vraag of er nood was aan één aanspreekpunt werd ook steeds gesteld bij de intakegesprekken die ik gevoerd heb met co-animatoren die dit jaar hun cursus zouden volgen. Hierbij antwoordde ook het grootste deel van de co-animatoren dat zij hier wel nood aan hebben.

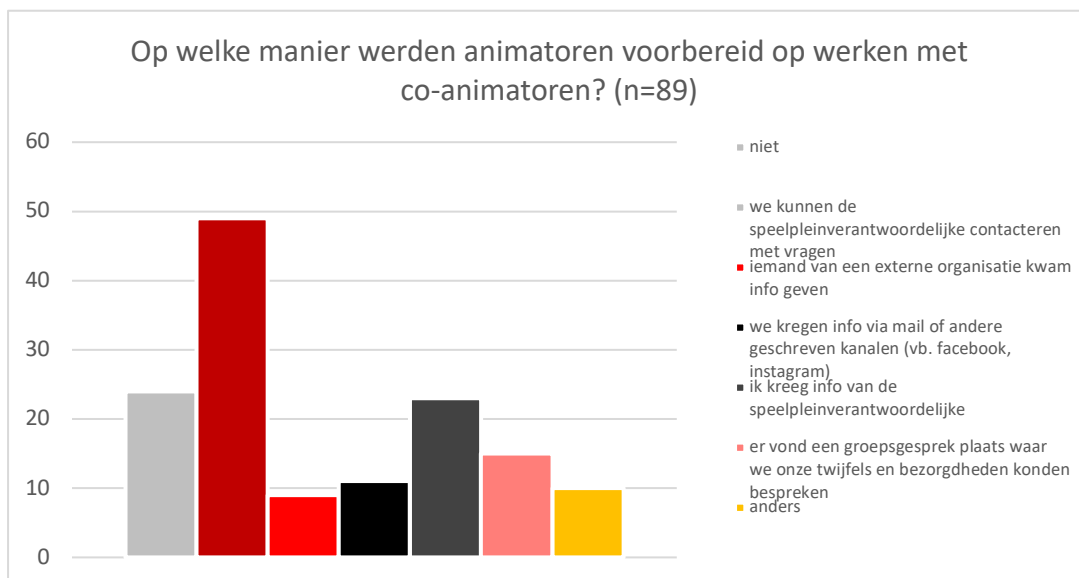

8.3 Ondersteuning van animatoren

De animatoren geven aan dat ze op verschillende manieren werden ondersteund. Ongeveer 25% van respondenten geeft aan dat de speelpleinverantwoordelijke hen informatie gaf over het werken met co-animatoren.

De helft van animatoren geeft wel aan dat de speelpleinverantwoordelijke open staat voor vragen.

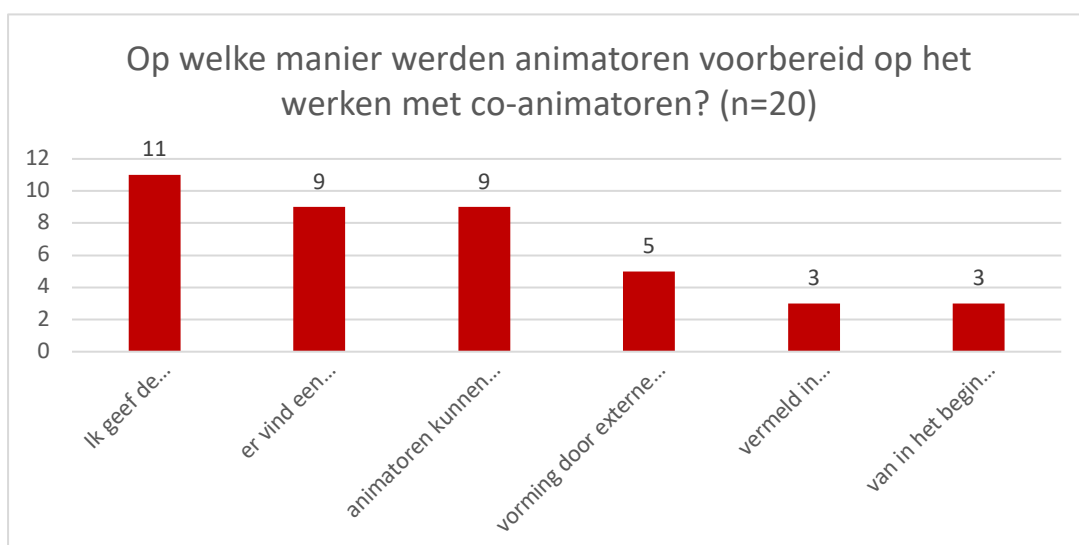
Slechts een klein deel van de respondenten werd begeleid door een externe organisatie. Deze respondenten komen van 5 verschillende speelpleinen. Wat wel opvalt is dat verschillende respondenten van hetzelfde speelplein vaak andere antwoorden geven op de vraag op welke manier ze zijn voorbereid. Deze verschillen zouden er kunnen zijn omdat niet alle animatoren even betrokken zijn op het speelplein of omdat ze op het moment dat de ondersteuning werd aangeboden niet aanwezig konden zijn.

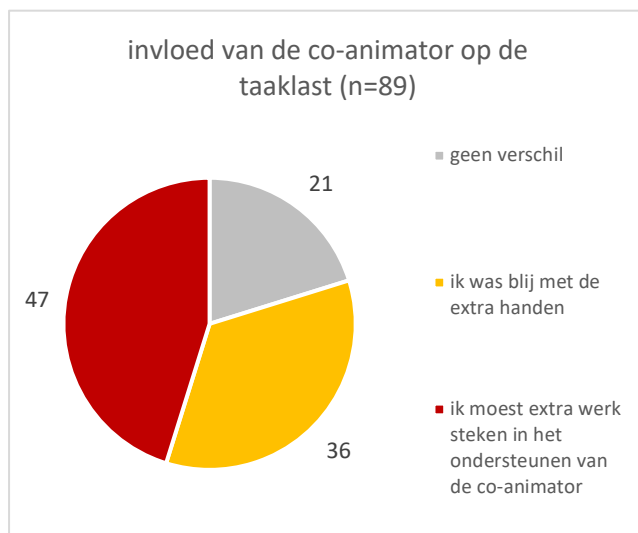
De speelpleinverantwoordelijken geven aan dat zij de animatoren vooral zelf ondersteunen. Dit gebeurt in 11 van de 20 gevallen. Bij 9 van de 20 respondenten vond er ook een groepsgesprek plaats waar de animatoren hun twijfels en bezorgdheden konden uitten. Daarnaast geven 9 speelpleinverantwoordelijken aan dat ze open staan voor vragen via mail.

In 3 gevallen werd aangegeven dat ze informatie in een animatorenhandleiding plaatsen. Dit zijn speelpleinen waar veel verschillende animatoren actief zijn. Voor hen is de handleiding een manier om alle animatoren tegelijk te bereiken.

In 3 gevallen worden de animatoren van in het begin betrokken. Dit zijn speelpleinen waar er weinig kinderen per dag aanwezig zijn. Hier zullen dus waarschijnlijk ook minder animatoren actief zijn waardoor het makkelijker is iedereen te betrekken.

8.3.1 Invloed op de taaklast van animatoren

Animatoren en hoofdanimatoren hebben de taak om co-animatoren mee te ondersteunen, dit vaak nog bovenop hun taak om kinderen te begeleiden. 21 respondenten hebben geantwoord dat zij geen verschil merken in hun taaklast. Deze respondenten komen allemaal van verschillende speelplein-werkingen. Het is dus niet zo dat één bepaald speelplein er op een specifieke manier voor zorgt dat de ondersteuning van de co-

animator geen invloed heeft op de taaklast van de animatoren.

47 van de 89 respondenten geeft aan dat ze extra werk moesten steken in de ondersteuning. Van deze 47 hebben er 10 ook aangeduid dat ze blij zijn met de extra handen. Ze geven aan dat ze het extra werk in de ondersteuning van co-animatoren er graag bij nemen.

“Ik moest er soms wel wat extra werk in steken maar dat deed ik met veel plezier. Je krijgt er veel dankbaarheid voor terug.”
Respondent 8, enquête voor de animatoren.

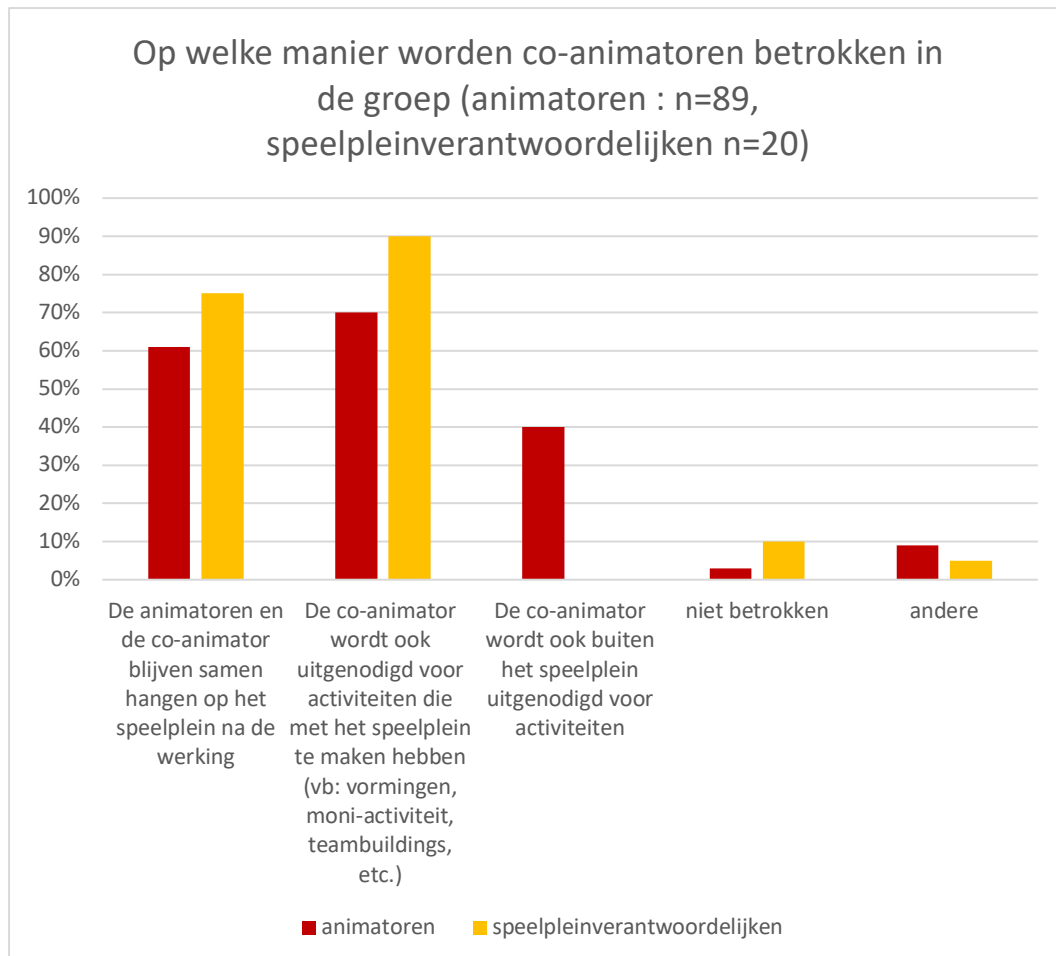
Sommigen geven echter ook aan dat de samenwerking in het begin zeer stroef verliep waardoor ze veel tijd en werk in de co-animator moesten steken, maar dat de co-animator na enkele jaren zeer goed is ingewerkt. Nu heeft de co-animator veel minder ondersteuning nodig en zijn ze heel blij met de extra paar handen.

8.4 Hoe worden co-animatoren betrokken in de groep?

Bij de meeste speelpleinen worden co-animatoren uitgenodigd bij activiteiten die met het speelplein te maken hebben. Deze activiteiten kunnen gaan van vormingen tot teambuildings en bedankingsfeestjes. Er wordt wel enkele keren aangegeven dat de animatoren hier angstig en onzeker tegenover staan. Ze weten niet altijd goed wat ze moeten verwachten of hoe ze met de co-animator om moeten gaan. Verder geven ze aan dat de co-animator enkel mee gaat, indien de activiteit op hen aangepast kan worden. Soms is dit niet haalbaar en kan de co-animator niet deelnemen omdat ze te veel nood hebben aan ondersteuning op die moment.

Het merendeel van de respondenten geeft ook aan dat de co-animatoren mee blijven hangen op het speelplein na de werking. Wat de animatoren en co-animatoren op die moment doen zou bevestigd worden tijdens de focusgroep. Hierop kan ik dus nog geen antwoord geven.

Slechts 40% van de respondenten geven aan dat de co-animator ook buiten het speelplein wordt uitgenodigd voor activiteiten. Doordat dit niet binnen de uren van de speelpleinwerking valt, valt dit niet mee binnen de afbakening van de onderzoeksvraag. De co-animatoren geven echter wel aan dat zij het leuk vinden om nieuwe vrienden te maken en hiermee buiten de speelpleinwerking ook af te spreken. Dit zou wel een suggestie kunnen zijn voor verder onderzoek.

Conclusies

Om antwoord te bieden op de praktijkvraag: “Op welke manier kunnen speelpleinen ondersteuning bieden om het welbevinden van co-animatoren op het speelplein te verbeteren?” ben ik op zoek gegaan naar zaken die vlot verliepen en zaken die moeilijker verliepen en welke invloed dit had op het welbevinden van co-animatoren.

Tijdens dit proces ben ik ook op zoek gegaan naar antwoorden op volgende bijvragen:

- Hoe ervaren co-animatoren werken op een speelplein?
- Welke extra ondersteuningsnoden hebben co-animatoren op het speelplein?
- Welke rol kan de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw spelen in dit proces?

In dit hoofdstuk worden de conclusies en aanbevelingen besproken. Eerst wordt er een antwoord geformuleerd op de bijvragen om af te sluiten met het antwoord op de praktijkvraag.

Een eerste bijvraag die gesteld werd was hoe de co-animatoren het werken op een speelplein ervaren. In de theorie werden kenmerken beschreven waaraan men het welbevinden van een individu kunnen inschatten. Beide co-animatoren geven aan dat ze het werken op een speelplein zien als succeservaring. Ze vinden het leuk dat ze de kans krijgen om met kinderen te werken en nieuwe ervaringen op te doen. Ze genieten van het werken op het speelplein, krijgen meer zelfvertrouwen en voelen zich levendig en expressief. Er wordt wel aangegeven dat ze zich in het begin eerder teruggetrokken opstelden en vaak stress ervaren. Hierdoor zouden we kunnen stellen dat hun welbevinden op het speelplein in het begin slechts matig is. Ze geven wel allebei aan dat ze een meer open houding aannemen en minder stress ervaren. Hun welbevinden steeg dus naargelang ze langer op het speelplein actief waren.

Daarnaast werd de vraag gesteld naar welke extra ondersteuningsnoden die co-animatoren hebben op het speelplein. Deze ondersteuningsnoden kunnen ingedeeld worden volgens de drie categorieën van welbevinden. Op vlak van emotioneel welbevinden hebben co-animatoren extra ondersteuningsnoden bij het helpen reflecteren. Dit kan onder de vorm van coachingsgesprekken en een evaluatieboekje. Op vlak van psychologisch welbevinden en zelfactualisatie hebben zij meer nood aan voorbeeldfiguren en een aangepast takenpakket. Deze voorbeeldfiguren kunnen andere animatoren zijn, of één specifiek aanspreekpunt. Bij het aangepast takenpakket is het belangrijk om een evenwicht te vinden tussen succeservaringen en nieuwe uitdagingen. Ten slotte is het op het vlak van sociaal welbevinden belangrijk dat ze mee betrokken worden in de groep door ze gelijk te behandelen zoals de animatoren. Hiermee wordt bedoeld dat het belangrijk is de co-animatoren evenwel uit te nodigen voor vormingen en ontspanningsmomenten in hoeverre dit haalbaar is.

De VDS heeft een ondersteunende functie binnen het speelpleinwerk. De rol die zij binnen het werken met co-animatoren kunnen opnemen is het aanrijken van tools die de aanbevelingen vergemakkelijken. Zo kunnen zij bijvoorbeeld een evaluatieboekje ontwerpen of een checklist opmaken met zaken waar de stuurgroep zeker aan moet denken.

Op welke manier kunnen speelpleinen ondersteuning bieden om het welbevinden van co-animatoren op het speelplein te verbeteren? Door zowel de animatoren als de co-

animatoren te ondersteunen. Hieronder staan enkele aanbevelingen in de manier waarop men dit kan doen.

Aanbevelingen

71% van de animatoren vindt werken met co-animatoren een meerwaarde voor de speelpleinwerking.

“Werken met co-animatoren? Gewoon doen!” Respondent 61, enquête voor animatoren.

De co-animatoren ervaren het speelplein ook als uitlaatklep en een nuttige tijdsbesteding tijdens de vakanties.

“Dat wij misschien ook wel mankementen hebben of iets minder goed, maar dat ze ons toch de kans geven om dat ook te kunnen doen. Ik ben daar wel blij om dat ze dat doen.”

Respondent 1, interviews co-animatoren.

Het antwoord op de praktijkvraag: “Op welke manier kunnen speelpleinen ondersteuning bieden om het welbevinden van co-animatoren op het speelplein te verbeteren?” kan niet worden samengevat in enkele zinnen. Daarom wordt hieronder een opsomming gegeven van alle mogelijke manieren waarop ondersteuning geboden kan worden.

- Een eerste kennismaking met animatoren organiseren.
  - Dit neemt angsten en onzekerheden weg bij zowel animatoren als co-animatoren
  - Ideaal zou zijn om dit te organiseren voor de eerste speelpleindag. Dit is laagdrempeliger dan midden in de stress om een speelpleindag op te starten.
  - Door kennis te maken in een meer ontspannen setting krijgen de animatoren een beeld van de co-animator en zijn beperkingen, waardoor ze ook beter kunnen inschatten wat ze wel en niet van de co-animator kunnen verwachten.

- Werken met één aanspreekpunt.
  - Dit bevordert de vertrouwensband tussen de co-animator en het aanspreekpunt.
  - Het aanspreekpunt heeft een overzicht over de mogelijkheden en beperkingen van de co-animator en kan daardoor beter inschatten welk takenpakket gepast zou zijn.
  - De animatoren en co-animatoren weten sneller bij wie ze terecht kunnen met vragen.
  - Het aanspreekpunt heeft een duidelijk zicht over het leerproces dat de co-animator doorgemaakt heeft en kan op basis hiervan extra adviezen geven aan zowel de co-animator, de animatoren en de stuurgroep.

- Een duidelijke briefing geven aan de animatoren.
  - In deze briefing is het belangrijk om het takenpakket van de co-animator te vermelden, wie het vaste aanspreekpunt is en welke verantwoordelijkheden de animatoren hebben tegenover de co-animator.
  - Herhaling is hierbij ook een belangrijk sleutelwoord. Door herhaling krijgen de animatoren die vorige briefing gemist hebben toch ook de nodige info mee en wordt de informatie bij de animatoren die de briefing wel al hebben gehoord opgefrist.

- Open communicatie
  - De co-animator is degene met de meeste ervaring met zijn of haar beperking. Door open te communiceren over wat de co-animator verwacht van de animatoren, is de verantwoordelijkheid van de animator tegenover de co-animator duidelijk. Andersom kunnen animatoren ook vragen stellen over hoe zij om kunnen gaan met de co-animator en zijn of haar beperkingen en mogelijkheden.

- Evaluatieboekje
  - Animatoren werken enkel met een evaluatieboekje tijdens hun stage. Voor co-animatoren is dit een extra hulpmiddel om op een eenvoudige manier te reflecteren over hun dag. De VDS zou hier een voorbeeldboekje kunnen ontwikkelen.
  - Doordat niet alle co-animatoren kunnen lezen of schrijven is het belangrijk om hierbij zeer visueel te werken.
  - Door dit samen met het aanspreekpunt in te vullen is er een mogelijkheid om te zeggen wat iemand goed doet of extra informatie te geven over hoe ze zaken beter kunnen doen.

- Het takenpakket van de co-animatoren
  - Een visuele voorstelling maken van de taken die de co-animator kan uitvoeren. Zo kan men bijvoorbeeld een bord maken met pictogrammen van alle taken die van de co-animator verwacht worden. Er kunnen op dit bord ook twee kolommen gemaakt worden, één kolom met taken die nog gedaan moeten worden en de andere kolom met taken die zijn afgewerkt. Zo kan de co-animator in één oogopslag zien wat hij of zij nog kan doen en de animatoren hebben direct een overzicht op welke taken de co-animator reeds heeft uitgevoerd
  - Het takenpakket blijven evalueren en bijsturen. Het is belangrijk om een evenwicht te vinden tussen taken waarbij de co-animator succeservaringen kan opdoen en waarbij de co-animator de kans krijgt om zaken bij te leren.

- Aangepaste momenten waarop co-a wel en niet aanwezig moet zijn. Van animatoren wordt verwacht dat zij steeds de volledige week aanwezig zijn en alle bijkomstige verplichte momenten zoals voorbereidingsmomenten of opruimdagen. In het werken met co-animatoren is het aangewezen om met een aangepaste uurregeling te werken. Hierdoor is er meer ruimte en flexibiliteit voor de co-animator om sneller tot rust te komen.

- De verwachtingen tegenover de co-animator en de vergoeding die de co-animator zal krijgen bespreken binnen de stuurgroep. Op die manier wordt er een breder draagvlak gevormd voor deze beslissing waardoor dit ook minder tot frictie zal leiden.

“Ik vind het sowieso een gigantische meerwaarde dat mensen met een beperking kunnen meedraaien met de maatschappij zoals mensen zonder beperking die ervaren. Het feit dat Esteban animator is op ons speelplein en gewoon zichzelf kan zijn en zijn talenten tot uiting kan laten komen, vind ik simpelweg geweldig! Dat kinderen leren dat mensen met een beperking niet griezelig of raar of vreemd zijn, vind ik mooi meegenomen.”
Respondent 12, enquête animatoren.

Bibliografie

- (2010). In G. Van Hove, J. van Loon, V. Sorée, K. Vander Beken, P. Vervloessem, S. Vandeveld, . . . E. Broekaert, *Handboek bijzondere orthopedagogie* (pp. 33-34). Antwerpen - Apeldoorn: Garant.
- (2010). In G. Van Hove, J. van Loon, V. Sorée, K. Vander Beken, P. Vervloessem, S. Vandeveld, . . . E. Broekaert, *handboek bijzondere orthopedagogiek* (p. 51). Antwerpen-Apeldoorn: Garant-Uitgevers en auteurs.
- Bailleul, A. (2016, september). De definitie van speelpleinwerk. *PIT*, p. 1.
- begrippenbank bedrijfskunde*. (sd). Uitgeverij Streutker. Opgehaald van encyclo.nl: <https://www.encyclo.nl//Media/Begrippenbank-Bedrijfskunde-Streutker/Begrippenbank-Bedrijfskunde-Streutker.pdf>
- Carlier, L. (2011). Een Exploratief Onderzoek naar de Ervaringen van Mede-Animatoren van Animatoren met een Beperking in Inclusief Jeugdwerk. Gent, Oost-Vlaanderen, België.
- De Ambrassade. (sd). *Vlaams jeugdwerklandschap*. Opgehaald van [ambrassade.be](https://ambrassade.be/nl/basiswerk-jeugdwerk/landschap/vlaams-jeugdwerklandschap): <https://ambrassade.be/nl/basiswerk-jeugdwerk/landschap/vlaams-jeugdwerklandschap>
- Dirix, N. (2016). een dag op een inclusief speelplein. *STRK*, 8-9.
- Eeckhout, R. (2019). *interview ploegbaas*.
- Fort, K. (2009). *visie op spelen, op het speelplein*.
- Hambach, E., & Vanleene, E. (2007, maart). Opgehaald van [vlaanderenwilligt.be](https://www.vlaanderenwilligt.be): <https://www.vlaanderenwilligt.be/wp-content/uploads/2017/06/vsvrapporfontondersteuning07.pdf>
- Heezen, G. (2019, maart 30). *Wat is betrokkenheid?* Opgehaald van [effectory.nl](https://www.effectory.nl): <https://www.effectory.nl/kennis/wat-is-betrokkenheid/>
- Het open poortje. (sd). *welbevinden en betrokkenheid*. Opgehaald van [hetopenpoortje](http://www.hetopenpoortje.be): <http://www.hetopenpoortje.be/welbevinden-en-betrokkenheid/>
- Ikink, J. G. (2012). *De Warwick-Edinburgh Mental Well-being Scale (WEMWBS) als meetinstrument voor mentaal welbevinden in Nederland*. Universiteit Twente.
- Jeugdwerk voor allen. (sd). *wat betekend ondersteuning*. Opgehaald van [jeugdwerkvoorallen.be](https://www.jeugdwerkvoorallen.be): <https://www.jeugdwerkvoorallen.be/ondersteuning/wat-betekent-ondersteuning>
- Keymolen, B. (2009). Inclusief speelplein 'De Spin'. Een kwalitatieve en adviserende studie. Gent, Oost-Vlaanderen, België.
- Kind en gezin. (sd). *spelen*. Opgehaald van [kindengezin.be](https://www.kindengezin.be): <https://www.kindengezin.be/ontwikkeling/spelen/>
- Kind en gezin. (sd). *welbevinden*. Opgehaald van [kindengezin.be](https://www.kindengezin.be): <https://www.kindengezin.be/ontwikkeling/sociaal-emotioneel/welbevinden/>
- Laevers, F. (2016). *welbevinden en betrokkenheid als toetsstenen voor kwaliteit in de kinderopvang*. Bureau Kwaliteit Kinderopvang.
- Lissa. (2017, juli 18). *Een dag van een animator in beeld*. Opgehaald van [youtube.com](https://www.youtube.com): https://www.youtube.com/watch?time_continue=14&v=ucUphfm-jNo&feature=emb_logo
- Moonen, X. (2015, april 22). *is inclusie van mensen met een verstandelijke beperking vanzelfsprekend?* Opgehaald van kenvak.nl: <http://kenvak.nl/wp-content/uploads/2015/03/20140422-Lectorale-rede-Xavier-Moonen.pdf>
- Peeters, P., Snoeijen, J., & Jacobs, P. (2012). Het spel en de knickers. O&O.
- Putte, J. V. (2006). *De wetenschap van het geluk. Hoe het onderzoek naar het geluk kan leiden tot meer welzijn*. Gent: Universiteit Gent.

- Redeker, I. (2018, december 20). *wat is dat*. Opgehaald van kennispleigehandicaptensector.nl: <https://www.kennispleigehandicaptensector.nl/inclusie/wat-is-dat>
- Ruts, K. (2018, februari 6). *wat is het verschil tussen inclusie, integratie, segregatie en uitsluiting?* Opgehaald van www.gripvzw.be: <https://www.gripvzw.be/nl/artikel/157/wat-is-het-verschil-tussen-inclusie-integratie-segregatie-en-uitsluiting>
- Schouppe, M. (2010). *Begeleiding van beginnende animatoren binnen het speelpleinwerk*. Universiteit Gent.
- Smet, B. (2019). *interview ploegbaas*.
- Steeger, T. (2014). *Hoe is uw sociaal welbevinden? De constructie en validatie van een nieuw ontwikkelde vragenlijst over het sociaal welbevinden*. universiteit Twente.
- Stevens, J. (sd). *behoefte aan steun*. Opgehaald van desteven.nl: <https://www.desteven.nl/training-coaching-vraagbaak/behoeften/behoefte-aandacht/steun>
- Tack, M. (2009). *Het speelplein : the 'play'ce to be? Een perspectief van ouders op speelpleinwerk*. Gent: Universiteit Gent. Opgehaald van https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/393/058/RUG01-001393058_2010_0001_AC.pdf
- (sd). *Trajectboekje animator*.
- (sd). *Trajectboekje co-animator*.
- Van Dale . (sd). *welbevinden*. Opgehaald van vandale.nl: <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/welbevinden#.XpV5Bi9Y5QI>
- Van Dale. (sd). *ondersteuning*. Opgehaald van vandale.nl: <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/ONDERSTEUNEN#.XqWd-y9Y5QI>
- van Keulen, L. (2013, juli 25). *betrokkenheid van medewerkers*. Opgehaald van effectory.nl: <https://www.effectory.nl/kennis/betrokkenheid-van-medewerkers/>
- Van Leeuwen, W. (2018). *begeleidershouding van een animator*. Vlaamse Dienst Speelpleinwerk.
- Vandael, B. (2016, maart 30). *nu kan ik ook animator worden*. Opgehaald van hln.be: <https://www.hln.be/in-de-buurt/mol/-nu-kan-ik-ook-animator-worden~af01d8d3/>
- Vanderrusten, S. (2019). *interview ploegbaas*.
- verbinding*. (sd). Opgehaald van encyclo.nl: <https://www.encyclo.nl/begrip/verbinding>
- Vlaamse Dienst Speelpleinwerk. (sd). *ondersteuning*. Opgehaald van speelplein.net: <https://www.speelplein.net/Ondersteuning>
- Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw. (2009). *De rol van een ploegbaas*.
- Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw. (2015). *Visietekst "animatoren op het speelplein"*.
- Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw. (2015). *Visietekst "animatoren op het speelplein"*.
- Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw. (2016, oktober 27). *co-animator krijgt een vervolg*. Opgehaald van speelplein.net: <https://www.speelplein.net/Nieuws/20161010-co-animator-krijgt-ervolg>
- Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw. (2016, september 5). *De eerste co-animatoren in Vlaanderen ontvangen getuigschrift*. Opgehaald van speelplein.net: <https://www.speelplein.net/Nieuws/20160905-animatoren-met-verstandelijke-beperking-krijgen-erkenning>
- Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw. (2016). *infotekst, alles wat je moet weten over: co-animatoren op het speelplein*. Mechelen.
- Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw. (2017). *Prettig gestuurd. DNA*.
- Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw. (2018, april). *over speelpleinwerk*. Opgehaald van speelplein.net: <https://www.speelplein.net/overspeelpleinwerk/nl>

Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw. (2019). Opgehaald van www.speelplein.net:
https://www.speelplein.net/#=_

Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw. (2019). *over ons*. Opgehaald van www.speelplein.net: <https://www.speelplein.net/overons/nl>

Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw. (sd). *co-animator*. Opgehaald van [speelplein.net](http://www.speelplein.net):
<https://www.speelplein.net/vorming/cursussen/co-animator>

Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw. (sd). *kinderen en jongeren met een beperking*.
 Opgehaald van [speelplein.net](http://www.speelplein.net):
<https://www.speelplein.net/beterspelen/toegankelijkheid/beperking>

Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw. (sd). *over speelpleinwerk*. Opgehaald van [speelplein.net](http://www.speelplein.net): <https://www.speelplein.net/overspeelpleinwerk/nl>

Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw. (sd). *over speelpleinwerk*. Opgehaald van [speelplein.net](http://www.speelplein.net): <https://www.speelplein.net/overspeelpleinwerk/nl>

Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw. (sd). *speelpleinwerk en kinderopvang*. Opgehaald van [speelplein.net](http://www.speelplein.net):
https://www.speelplein.net/beterspelen/visieenbeleid/speelpleinwerk_en_kinderopvang

Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw. (sd). *vergoedingen*. Opgehaald van [speelplein.net](http://www.speelplein.net):
<https://www.speelplein.net/beterspelen/organisatie/vergoedingen>

Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw. (sd). *wat*. Opgehaald van [speelplein.net](http://www.speelplein.net):
<https://www.speelplein.net/watisspeelpleinwerk/nl>

Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw. (sd). *wat kan je van een co-animator verwachten?*
 Opgehaald van [speelplein.net](http://www.speelplein.net): <https://www.speelplein.net/vorming/cursussen/co-animator/fotostakenpakket>

Vlaamse Dienst Speelpleinwerk vzw. (sd). *Wat verwacht de VDS van een hoofdanimator op een speelplein?*

Vlaamse overheid; Kind en Samenleving. (2014). *Speelpleinwerking in Vlaanderen en Brussel : een onderzoek bij kinderen, begeleiding en verantwoordelijken*.
 wij-leren. (sd). *welbevinden*. Opgehaald van wij-leren.nl: <https://wij-leren.nl/welbevinden.php>

Bijlagen

Bijlage 1 : interview co-animatoren

---

kennismaking

- wie ben ik, wat wil ik doen?
  - Gesprek opnemen, is dit oke? -> enkel voor onderzoek en volledig anoniem
  - We merken dat sommige co-a graag komen en dat het goed gaat, bij andere zien we dat het minder vlot gaat. Doel van onderzoek = SPW beter maken voor alle co-a
- Wie ben jij?
  - Waarom wou je animator worden?
  - Wat vind je leuk aan het animator zijn?
  - Ga je nu nog steeds naar het speelplein?

Eerste kennismaking met het speelplein

- Op welk speelplein heb je als animator gestaan?
- Hoe ben je daar terecht gekomen?
- Kende je het speelplein al (komt naar voor uit de vorige vraag)
  - Hoe heb je kennis gemaakt met de vrijwilligers?
  - Heb je op voorhand een rondleiding gekregen op het speelplein?

Eerste dag op het speelplein

- Was je zenuwachtig?
  - Wat verwachtte je van je eerste speelpleindag?
  - Waar keek je naar uit?
  - Waar was je bang voor?
- Kwam je verwachting overeen met je eerste speelpleindag?
  - Wat kwam wel overeen?
  - Wat kwam niet overeen?
- Hoe zag je takenpakket eruit?
  - Wat mocht je allemaal doen?
  - Wat vond je leuk om te doen?
  - Wat vond je niet leuk om te doen?
  - Had je het gevoel dat je de dingen dat je mocht doen goed deed?
  - Mocht je die dingen alleen doen?
  - Wat ging er goed/slecht?
- Was er iemand waar je bij terecht kon voor vragen?
  - Zo ja, wie was dat?

Algemene ervaring op het speelplein

- Een moment dat je is bijgebleven? -> +/- ervaring?
  - Wat is er gebeurd?
  - Wat deed jij?
  - Wat deden de andere animatoren?
  - Wat had je graag gehad dat de andere animatoren hadden gedaan?
- Zie je de animatoren ook als jullie niet op het speelplein zijn?
  - Wat doen jullie dan?
  - Vind je dat leuk?
  - Stel je zelf ook al wel eens iets voor om samen te doen?

Waardering

- Kreeg je veel complimenten van andere animatoren?
- Hoe werd je vergoed?
- Kreeg je een t-shirt?
- Vind je het belangrijk dat je vergoed wordt of niet?
- Vind je het belangrijk hoe je vergoed wordt?
- Heb je het gevoel dat je nieuwe vrienden hebt gemaakt op het speelplein?

Voetnoot:

Voor ouders : was die gemotiveerd om naar het speelplein te gaan? Heb je het gevoel dat die daar veel heeft bijgeleerd? Hoe kwam hij/zij thuis van het speelplein

Hoe ervaren zij de ondersteuning / begeleiding op het speelplein?

Rem of stimulator om op SPW actief te blijven

Wat maakt dat je vertrouwen had in het speelplein? Was je tevreden over de communicatie? Was het voor hen altijd duidelijk of was het belangrijk voor hen dat de taken van de co-a waren?

Beste (hoofd)animator,

De Vlaamse Dienst Speelpleinwerk (VDS) organiseert sinds 2016 cursussen voor co-animatoren. Over de manier waarop we deze cursussen organiseren en hoe we ondersteuning bieden aan de co-animatoren is al veel nagedacht, maar deze co-animatoren blijven niet eeuwig op cursus.

Voor mijn bachelorproef zou ik graag de manier waarop co-animatoren begeleid worden op speelpleinen onder de loep nemen. Van hieruit doe ik aanbevelingen aan de VDS over hoe zij de speelpleinen (nog) beter kunnen ondersteunen in het werken met co-animatoren.

Deze vragenlijst bestaat uit 25 vragen en zal ongeveer 10 minuutjes van je tijd in beslag nemen.

Alvast bedankt voor het invullen!

Zoë Van Schelstraete

Algemene vragen

- Geslacht
  - Man
  - Vrouw
  - Ander
- Mijn rol op het speelplein is...
  - Animator
  - Hoofdanimator
  - Anders
- Hoeveel zomers op het speelplein heb je al achter de rug?
  - 1 jaar
  - 2 jaar
  - 3 jaar
  - 4 jaar
  - 5 jaar
  - 5+ jaar
- Bij welk speelplein ben je actief?
- Hoeveel kinderen komen er gemiddeld per dag op het speelplein?
  - -50
  - 50 – 100
  - 100 – 150
  - 150+
- Hoe ziet jullie spelaanbod eruit?
  - Open spelaanbod (de kinderen kunnen heel de dag vrij kiezen)
  - Gesloten spelaanbod (er worden spellen voorzien die de kinderen moeten spelen)
  - Deels gesloten, deels open spelaanbod

Vorbereiding

Vragen in verband met de voorbereiding op het samenwerken met co-animatoren

- Van waar komt de vraag om te werken met een co-animator?
  - De speelpleinverantwoordelijke komt met het voorstel om samen te werken met co-animatoren
  - De animatoren zelf komen met het voorstel om samen te werken met co-animatoren
  - De vraag komt vanuit de co-animator zelf om op het speelplein te mogen staan
  - Andere
- Wie neemt de beslissing of er al dan niet wordt samengewerkt met co-animatoren?
  - De speelpleinverantwoordelijke beslist dat co-animatoren worden toegelaten op het speelplein
  - Het is een beslissing van de hele stuurgroep (stuurgroep = alle groepen van jongeren die participeren in de organisatie van een speelpleinwerking)
  - Het is een beslissing van de hele animatorenploeg
- Op welke manier werd jij voorbereid op het werken met co-animatoren?
  - Niet
  - Iemand van een externe organisatie kwam ons meer info geven (vb. VDS)
  - Ik kreeg informatie over het werken met co-animatoren door de speelpleinverantwoordelijke
  - Er vond een groeps gesprek plaats waar we onze twijfels en bezorgdheden kunnen bespreken
  - We kunnen de speelpleinverantwoordelijke contacteren met vragen
  - We kregen info via mail of andere geschreven kanalen (vb. facebook, instagram)
  - Anders
- Hoe werden co-animatoren begeleid voor ze gestart waren op het speelplein?
  - Niet
  - Ze worden uitgenodigd voor een individueel gesprek met de speelpleinverantwoordelijke
  - Ze worden uitgenodigd op een moment met de hele speelpleinploeg voor een kennismaking
  - Er wordt een verantwoordelijke aangeduid binnen de speelpleinploeg die de co-animator uitnodigt voor een individuele kennismaking
  - De co-animator krijgt een rondleiding op het speelplein
  - Er wordt enkel via e-mail gecommuniceerd
  - Anders
- Zijn er specifieke aanpassingen voor de co-animator? zo ja, dewelke?
  - Nee, er zijn geen speciale aanpassingen
  - Extra ruimte om tot rust te komen
  - Mogelijkheid tot halve dagen of aangepaste uren
  - Ondersteuningsmiddelen vb. pictoboekje
  - Anders

Samenwerking

Vragen in verband met de samenwerking tussen animatoren en co-animatoren

- Wie neemt de ondersteuning van co-animatoren op zich?
  - Er wordt 1 verantwoordelijke aangeduid die zich ontfermt over de ondersteuning van de co-animator
  - De co-animator kan bij alle animatoren terecht met vragen of problemen
  - De speelpleinverantwoordelijke neemt de ondersteuning van de co-animator op zich

- De hoofdanimateuren nemen de ondersteuning van de co-animator op zich
- Anders
- Op welke manier worden co-animatoren ondersteund tijdens de speelpleinwerking?
  - Specifieke tools / hulpmiddelen (zo ja, welke?)
  - Ze staan altijd samen met een animator
  - Extra coachingsgesprekken
  - Anders
- In welke mate vind je de co-animator een meerwaarde tijdens de werking?
  - Cijfer van 1 tot 10
- Waarom heb je dat cijfer gegeven op de vorige vraag?
- Welke impact heeft de aanwezigheid van een co-animator op je taaklast?
  - Ik was blij met de extra handen
  - Ik moest extra werk steken in het ondersteunen van de co-animator
  - Het maakte mij niet uit, er was geen verschil
  - Anders
- Wat vind je van een co-animator als mede-animator? (helemaal mee eens – mee eens – niet mee eens – helemaal niet mee eens)
  - Ik vind het leuk dat er een co-animator aanwezig is op het speelplein
  - Ik ontferm mij graag over de ondersteuning van de co-animator
  - Ik vind het takenpakket van de co-animator duidelijk
  - Ik vind de verantwoordelijkheden die de co-animator heeft tegenover de kinderen duidelijk
  - De rol die ik heb tegenover de co-animator is duidelijk
  - Er is een mogelijkheid twijfels of onzekerheden te uiten tegenover de verantwoordelijke
  - De verantwoordelijke biedt ondersteuning aan de animatoren als wij twijfels of onzekerheden aangeven
- Hoe stond je in het begin tegenover een co-animator?
- Hoe is je kijk op co-animatoren geëvolueerd?
- Als er een probleem op de werking besproken wordt, in hoeverre wordt de co-animatoren betrokken (vb. de winkel is een rommel en er wordt gevraagd hoe we dit als animatorenteam ordelijker kunnen houden)
  - Dit wordt niet met de co-animator besproken
  - De co-animator wordt gevraagd naar zijn/haar mening over het probleem, hier wordt vervolgens mee aan de slag gegaan
  - De co-animator wordt gevraagd naar zijn/haar mening over het probleem, maar hier wordt niets mee gedaan
  - Anders
- Welke moment is je het meest bij gebleven in het samenwerken met een co-animator? (dit mag een positieve of negatieve ervaring zijn)
- Op welke manier worden co-animatoren betrokken in de groep?
  - De co-animator wordt niet betrokken in de groep
  - De animatoren en de co-animator blijven samen hangen op het speelplein na de werking
  - De co-animator wordt ook uitgenodigd voor activiteiten die met het speelplein te maken hebben (vb: vormingen, moni-activiteiten, teambuildings, etc)
  - De co-animator wordt ook buiten het speelplein uitgenodigd voor activiteiten
  - Anders

Afsluitende vragen

- Wat zou de VDS of de speelpleinverantwoordelijke kunnen doen om het werken met co-animatoren (nog) makkelijker te maken?
- Eén tip voor speelpleinen die ook met co-animatoren willen werken.
- Indien je graag op de hoogte blijft van het onderzoek en kans wil maken op een set van speelpleintattoo's en stickers mag je hier je e-mailadres achter laten.

Beste speelpleinverantwoordelijke,

De Vlaamse Dienst Speelpleinwerk (VDS) organiseert sinds 2016 cursussen voor co-animatoren. Over de manier waarop we deze cursussen organiseren en hoe we ondersteuning bieden aan de co-animatoren is al veel nagedacht, maar deze co-animatoren blijven niet eeuwig op cursus.

Voor mijn bachelorproef zou ik graag de manier waarop co-animatoren begeleid worden op speelpleinen onder de loep nemen. Van hieruit doe ik aanbevelingen aan de VDS over hoe zij de speelpleinen (nog) beter kunnen ondersteunen in het werken met co-animatoren.

Deze vragenlijst bestaat uit een 25-tal vragen en zal slechts 10 minuutjes van je tijd in beslag nemen.

Alvast bedankt voor het invullen!
Zoë Van Schelstraete

Over jouw speelplein

- Naam speelplein
- Hoeveel kinderen komen er gemiddeld per dag op het speelplein?
  - <50
  - 50 – 100
  - 100 – 150
  - 150+
- Hoe ziet jullie spelaanbod eruit?
  - Open spelaanbod (de kinderen kunnen heel de dag vrij kiezen)
  - Gesloten spelaanbod (er worden spellen voorzien die de kinderen moeten spelen)
  - Deels gesloten, deels open spelaanbod
- Hoeveel animatoren staan er gemiddeld per week op het speelplein?
  - <5
  - 5-10
  - 10-15
  - 15-20
  - 20-25
  - 25+
- Hoelang zijn animatoren gemiddeld actief op het speelplein?
  - <1jaar
  - 1 jaar – 3 jaar
  - 3 jaar – 5 jaar
  - 5 jaar – 7 jaar
  - +7jaar
- Hoelang zijn de co-animatoren gemiddeld actief op het speelplein?
  - <1jaar
  - 1 jaar – 3 jaar
  - 3 jaar – 5 jaar
  - 5 jaar – 7 jaar
  - +7jaar

- Op welke manier worden animatoren vergoed?
  - Met veel dank en liefde
  - Vrijwilligersvergoeding
  - Als jobstudent (of met een ander tewerkstellingscontract)
- Op welke manier worden co-animatoren vergoed?
  - Met veel dank en liefde
  - Vrijwilligersvergoeding (even veel als de animatoren)
  - Vrijwilligersvergoeding (anders dan de animatoren)
  - Als jobstudent (evenveel als de animatoren)
  - Als jobstudent (anders dan de animatoren)

Vorbereiding

- Op welke manier worden animatoren voorbereid op het werken met co-animatoren?
  - Ze worden er niet op voorbereid
  - Er wordt een procesbegeleiding opgestart
  - Er worden vormingen gegeven door een externe organisatie (vb. VDS)
  - Ik geef de animatoren informatie over het werken met co-animatoren
  - Er vindt een groepsgesprek plaats waar de animatoren hun twijfels en bezorgdheden kunnen bespreken
  - De animatoren kunnen mij mailen met vragen
  - Anders
- Hoe worden co-animatoren geïnformeerd alvorens hun eerste dag op het speelplein?
  - Ze worden niet voorbereid
  - Ze worden door mij uitgenodigd voor een kennismakingsgesprek
  - Ze worden uitgenodigd door de hele speelpleinploeg voor een kennismaking
  - Er wordt een verantwoordelijke aangeduid binnen de speelpleinploeg die de co-animator uitnodigt voor een individuele kennismaking (deze zal daarna ook de co-animator begeleiden op het speelplein)
  - De co-animator krijgt een rondleiding op het speelplein
  - Er wordt enkel via e-mail gecommuniceerd
  - Anders
- Welke informatie wordt er meegegeven tijdens de eerste kennismaking?
  - Wie is wie op het speelplein (taken van hoofdanimator, animator, speelpleinverantwoordelijke)
  - Takenpakket van de co-animator
  - Wanneer moet de co-animator aanwezig zijn
  - Welke vergoeding de co-animator gaat krijgen
  - De dagindeling op het speelplein
  - Namen van animatoren waar de co-animator mee zal samenwerken
  - Een beeld van de sfeer in de speelpleingroep
  - Waar de co-animator zich aan mag verwachten (Luide kindjes, speelse sfeer onder de animatoren, chaos, vermoeidheid, etc...)
  - De co-animator krijgt ook de kans om zijn of haar verwachtingen uit te spreken
  - Anders
- Hoe komt het takenpakket van de co-animator tot stand?
  - Door een gesprek met de co-animator werken we samen een takenpakket uit
  - Ik bepaal het takenpakket voor co-animatoren
  - De speelpleinploeg bepaalt het takenpakket voor co-animatoren
  - Ik bepaal samen met de speelpleinploeg het takenpakket van de co-animatoren
  - Het takenpakket komt tot stand door te proberen en bij te sturen tijdens de werking

- Anders
- Wanneer wordt een co-animator gezien als succesvol?
  - Als hij/zij zich amuseert
  - Als hij/zij zijn taken zelfstandig kan uitvoeren
  - Als hij/zij speelt met de kinderen
  - Anders

Tijdens de werking

- Wie neemt de ondersteuning van co-animatoren op zich?
  - Er wordt 1 verantwoordelijke aangeduid die zich ontfermt over de ondersteuning van de co-animator
  - De co-animator kan bij alle animatoren terecht met vragen of problemen
  - ik neem de ondersteuning van de co-animator op mij
  - De hoofdanimatoren nemen de ondersteuning van de co-animator op zich
  - Anders
- Hoe worden co-animatoren ondersteund tijdens de speelpleinwerking?
  - Specifieke tools / hulpmiddelen (zo ja, welke?)
  - Ze staan altijd samen met een animator
  - Extra coachingsgesprekken
  - Anders
- Zijn er specifieke aanpassingen voor de co-animator?
  - Geen specifieke aanpassingen
  - Extra ruimte om tot rust te komen
  - Mogelijkheid tot halve dagen of aangepaste uren
  - Anders
- Wat loopt er goed of slecht in de samenwerking met co-animatoren? (helemaal mee eens – mee eens – niet mee eens – helemaal niet mee eens)
  - Het takenpakket van de co-animator is duidelijk voor alle animatoren
  - De verantwoordelijkheden die de co-animator heeft tegenover de kinderen is duidelijk voor de kinderen en de animatoren
  - De rol die de animatoren hebben tegenover de co-animator is duidelijk
  - De animatoren staan open om met co-animatoren samen te werken
  - De animatoren geven het aan als ze extra ondersteuning nodig hebben ivm samenwerken met co-animatoren
  - Ik bied ondersteuning aan animatoren bij twijfels en onzekerheden
- Op welke manier wordt de co-animator betrokken in de groep?
  - Niet
  - De animatoren en de co-animator blijven samen hangen op het speelplein na de werking
  - De co-animator wordt ook uitgenodigd voor activiteiten die met het speelplein te maken hebben (vb: vormingen, moni-activiteiten, teambuildings, etc)
  - Anders
- Als er een probleem op de werking besproken wordt, in hoeverre wordt de co-animatoren betrokken? (vb. de winkel is een rommel en er wordt gevraagd hoe we dit als animatorenteam ordelijker kunnen houden)
  - Niet
  - De co-animator wordt gevraagd naar zijn/haar mening over het probleem, hier wordt vervolgens mee aan de slag gegaan
  - De co-animator wordt gevraagd naar zijn/haar mening over het probleem, maar hier wordt niets mee gedaan

- Anders

Afsluitende vragen

- Wat zou de VDS kunnen doen om het werken met co-animatoren (nog) makkelijker te maken?
- Eén tip voor speelpleinen die ook met co-animatoren willen werken
- Mag ik u contacteren voor een eventueel interview of focusgroep?
  - Ja
  - Nee
- indien ja : op volgend e-mailadres
- Blijft u graag op de hoogte van het onderzoek?